

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 2012

Emne:Partiprogram

Partiprogrammer

Program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Kommentar: Vedtaget på årsmødet i 2003. Kapitel 5, Miljøkampen, tilføjet på årsmødet i 2004

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	3
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	4
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	5
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	6
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	7
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	8
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	9
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	10
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	11
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	12
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	13
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	14
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	15
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	16
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	17
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	18
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	19
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	20
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	21
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	22
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	23
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	24
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	25
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	26
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	27
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	28
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	29
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	30
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	31
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	32
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	33
Enhedslistens principprogram : Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede	34

Enhedslistens principprogram

Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede

Enhedslistens principprogram

Kapitalisme og socialisme i det 21. århundrede

Vedtaget på årsmødet i 2003, Kapitel 5, Miljøkampen, tilføjet på årsmødet i 2004

Indhold

1 Indledning	3
Blind vækst	3
Et solidarisk samfund	3
Kamp om interesser	4
2 Den globale kapitalisme	5
Imperialisme via globalisering	5
Globaliseringens magtcentre skal nedbrydes	7
Opbygning af internationale klassealliancer	7
Systemudfordrende delkampe	8
3 En europæisk superstat	9
Modstanden mod EU	11
4 Kapitalismen i Danmark	13
Monopolkapitalisme	13
Arbejderklassen som samfundsforandrende kraft?	14
Velfærdsstaten	15
Klassesamarbejdet	16
5 Miljøkampen	17
Økologisk omstilling	17
Fordeling af ressourcer	19
6 Frigørelse: kvinde- og kønskamp	23
Kvdekamp i Danmark	23
Hvad er det vi vil?	24
Revolutionære, socialistiske queer-perspektiver	24
7 Den socialisme vi kæmper for	25
Socialistisk økonomi	25
Demokratiske rettigheder	26
Modsætninger i det socialistiske samfund	27
Intet givent endemål	27
8 På vej mod en socialistisk samfundsomvæltning	28
Klassekamp	28
Solidaritet, aktionsenhed og alliancer	29
Reformkamp og bevægelser	29
Brud med det kapitalistiske system	29
Revolutionens nødvendighed	30
Enhedslistens hovedopgaver	30

Årsmødet 2012 besluttede at igangsætte en ajourføring af principprogrammet. Det betyder at der bliver igangsat en bred debat, hvor målet er at inddrage det store flertal af partiets medlemmer i diskussionen.

Principprogrammet skal fortsat baseres på Enhedslistens radikale socialistiske grundholdninger, men skal samtidig tage højde for udfordringerne i den aktuelle politiske udvikling. Herunder den permanente og ekstreme borgerlige krisepolitik, der indebærer drastiske angreb på den offentlige sektor og forringelser for lønarbejderne og den brede befolkning. Herudover skal debatten tage højde for de grundlæggende forandringer i kapitalismen og i klasse-, magt- og ejendomsstrukturene i samfundet.

God læselyst

1 Indledning

Enhedslistens mål er, at alle mennesker får mulighed for at udfolde sig frit i samspil med deres omgivelser. Enhedslisten arbejder for et samfund, hvor frihed, solidaritet, lige vilkår for alle og hensynet til naturen er sat i centrum - et socialistisk samfund.

Blind vækst

Kapitalismen har skabt en voldsom økonomisk vækst. Og mange almindelige mennesker i den rige del af verden lever i dag under økonomiske og sociale forhold, som ingen kunne have forestillet sig i forrige århundrede. Det skyldes ikke bare den økonomiske vækst og den rige del af verdens udbytning af resten af verden, men først og fremmest den politiske og økonomiske kamp, som fagbevægelsen, arbejderpartierne samt andre sociale og demokratiske bevægelser har ført.

Alligevel dør mennesker overalt i verden af sult, dårlige sociale og helbredsmæssige forhold eller bliver dræbt i forbindelse med krige eller etniske udrensninger. Jordens økologiske balance trues af det tiltagende miljøsvineri og den fortsatte undergravning af naturgrundlaget. Alt det skyldes indirekte eller direkte det kapitalistiske verdenssystem.

Blind vækst er en forudsætning for kapitalismens overlevelse. Kapitalismen fører til øget udbytning af de mennesker, som er i arbejde. De presses til at producere mere og mere, mens de øgede krav til arbejdskraftens kvalifikationer og effektivitet fører til, at flere og flere presses ud af arbejdsmarkedet. Blind kapitalistisk vækst fører til, at naturgrundlaget smadres. Den øgede ulige økonomiske udvikling og de tilbagevendende økonomiske kriser fører til krige og etnisk udrensninger.

Politiske beslutninger, som kunne løse disse problemer, blokeres af, at de økonomiske magthavere øjeblikkeligt reagerer mod lande, der fører en politik, der er i strid med deres interesser. På den måde undergraver kapitalismen også demokratiet.

Derfor er det nødvendigt med et fundamentalt brud med kapitalismen.

Et solidarisk samfund

Enhedslistens mål er en verden, der bygger på solidaritet, lige vilkår for alle og hvor den enkeltes frie udvikling er betingelsen for alles frie udvikling. Samfund, hvor hensynet til menneskene og naturen er sat i centrum, og hvor fattigdom, krige og undertrykkelse hører fortiden til.

De borgerlige politikere og samfundsteoretikere tror ikke på muligheden for et sådant »paradis på jorden«. De siger gerne, at f.eks. krige, egoisme og andre misforhold i det nuværende kapitalistiske verdenssamfund i sidste ende kan tillægges »den menneskelige natur«. De forsøger at foregøgle os, at kapitalismen er alle andre samfundsformer overlegen.

Vi er helt uenige. Det er kapitalismen, der indirekte eller direkte skaber krigene, aggressiviteten og egoismen, og den står under alle omstændigheder i vejen for deres forsvinden. Vi tror ikke på, at den såkaldte menneskelige natur udgør en hindring for skabelsen af et retfærdigt og solidarisk samfund. Vi mener tværtimod, at vores handlinger først og fremmest bliver formet af den måde samfundet det er organiseret og fungerer på.

Kamp om interesser

Men forskellige grupper eller klasser i samfundet har forskellige interesser. Alt efter hvordan samfundet er indrettet, har nogle klasser flere fordele end andre. Derfor er der op gennem historien altid foregået en klassekamp om det samfundssystem vi har.

Under kapitalismen er modsætningen mellem arbejderklassen og borgerskabet den grundlæggende klassemodsatning. Selvom klasseforskellene har forandret sig, så de også går på tværs af de traditionelle klasseskel f.eks. sociale, uddannelses- og bolig-mæssige.

Klassekampen antager politiske, økonomiske og ideologiske former og omfatter derfor alle forhold i et kapitalistisk samfund. Gennem vores deltagelse i klassekampen udvikles vores bevidsthed, og det giver mulighed for at udvikle solidariske holdninger.

Et brud med kapitalismen forudsætter en bevidst politisk strategi, som både er baseret på en analyse af det kapitalistiske samfund, erfaringer i klassekampen og nogle visioner for, hvordan vi vil indrette samfundet. Dette dokument er et forsøg på at udvikle en sådan strategi. Men det er klart, at dette ikke er det sidste ord i strategidiskussionen. Den må fortsætte løbende i samspil med vores aktive deltagelse i klassekampen i hverdagen.

Under kapitalismen er jagten på profit den vigtigste drivkraft. Dette indebærer også, at kapitalismens vækst er det grundlæggende formål med og indhold i organiseringen af stater under kapitalismen. Men den konkrete udmøntning af dette afhænger af styrkeforholdene mellem de forskellige klasser og lag. Det vil sige den styrke, som arbejderklassen, arbejderbevægelsen, de socialistiske partier, miljøbevægelser, demokratiske bevægelser og andre progressive bevægelser har været i stand til at mobilisere.

Sikringen af kapitalens langsigtede interesse i vækst og borgerskabet placering som den herskende klasse gør det nødvendigt, at stater undertiden lægger sig ud med forskellige grupperinger inden for borgerskabet. Det betyder, at det er nødvendigt, at staten kan optræde som en selvstændig aktør i klassekampen. Undertiden vil man også se, at forskellige dele af statsapparatet agerer i modsætning til hinanden. I løbet af de seneste 20 år har vi set en tendens til, at statens selvstændige rolle svækkes i mange lande. Nyliberalismen har erstattet statslig styring med markeds kræfternes frie hærgen.

Under kapitalismen er det et lille mindretal af befolkningen, som har den afgørende ejendoms- og råderet over produktionsmidlerne og resultatet af produktionen. Konsekvensen er et samfund, hvor magten koncentrerer hos storkapitalen i samarbejde med topbureaukrater, toppolitikere og lederne af de store interesseorganisationer. I den forstand kan man tale om, at kapitalismen har udviklet sig til monopolkapitalisme.

At storkapitalen er blevet absolut dominerende i verdens økonomi betyder dog ikke, at konkurrencen mellem kapitalisterne indbyrdes er afskaffet. Konkurrencen er stadig det grundlæggende i de indbyrdes relationer mellem kapitalister og kapitalgrupper - herunder de såkaldte transnationale selskaber.

Jagten på profit har gennem historien drevet kapitalismen til at underlægge sig hele jorden. Denne jagt på kapitalistisk vækst og profit kommer i dag til udtryk gennem en stigende økonomisk globalisering, der har store konsekvenser såvel sociale som miljømæssige.

2 Den globale kapitalisme

Imperialisme via globalisering

Siden begyndelsen af den kapitalistiske produktionsmåde har svaret på kapitalismens kriser været udbredelse af kapitalismen. Gamle produktionsformer er gået under og nyt territorium er erobret af kapitalismens ekspansion. I sidste halvdel af 1800-tallet var svaret på en krise stor ekspansion i Afrika, Latinamerika og Asien. Det var den klassiske imperialismes glansperiode.

Kolonialisme var en af flere former, denne ekspansion kom til udtryk på. Tendensen til ekspansion kaldes ofte »kapitalens internationalisering« og viser sig bl.a. ved en stigende international handel og investeringer.

Også 1970'ernes økonomiske krise blev mødt af strategier for global ekspansion. Efter en periode siden anden verdenskrig, hvor nationalstaten var den afgørende ramme for profitjagt (kapitalakkumulation), satte store selskaber og de vigtigste industrimagters regeringer en proces i gang hen mod større økonomisk integration på globalt plan.

Denne strategi er gennemført i etaper. Reagans og Thatchers nyliberale offensiv fra begyndelsen af 80'erne førte til store forandringer, ligesom murens fald dels åbnede for ekspansion i den tidligere østblok, og andre steder flyttede styrkeforholdene til fordel for den globale kapital.

Målet for kapitalen er dog ikke bare ekspansion over nyt territorium. Målet er helt eller delvist at nedbryde eksisterende nationale grænser for at bane vejen for en økonomi, der er globalt organiseret. Der er derfor ikke så meget tale om større økonomisk samkvem mellem nationer - dvs. internationalisering

- men om en økonomi, der ikke hæmmes eller styres af nationalstatslig regulering. Det har allerede stor betydning for kapitalens sammensætning og for nationalstaten.

I stedet for nationale industriers produktion til hjemmemarkedet foregår den store profithøst (kapitalakkumulation) nu i transnationale selskaber, der producerer i store dele af verden til verdensmarkedet. National-staterne er i mindre grad rammen om produktion og salg og mister betydning for kapitalens ekspansionsstrategi, der langt hen ad vejen er grænseoverskridende, uden nationale bindinger. Toldsatser bringes ned, og varestandarder harmoniseres, regler for investeringer harmoniseres eller fjernes, alt sammen til fordel for især den transnationale kapital.

Globaliseringen ses altså tydeligt i afviklingen af statslig intervention, for at fremme kapitalens bevægelighed på tværs af grænserne. På mange områder foregår en massiv overdragelse af magt fra stat til marked, f.eks. i den finansielle sektor, der er blevet liberaliseret i en sådan grad, at ganske få internationale spekulanter kan tjene styrtende på at underminere nationale valutaer.

På andre områder opbygges institutioner (f.eks. WTO, NAFTA og EU) for at harmonisere regler til fordel for varernes og kapitalens frie bevægelighed. Beslutninger, der tidligere er truffet på statsligt niveau efter en politisk proces, afpolitiseres ved at blive underlagt de internationale institutioners kompetence. Denne proces fører til en betragtelig afdemokratisering.

I begge tilfælde er det de store industrimagter, som ad politisk vej baner vejen for større råderum for de største kapitalgrupper, der ses som lokomotiverne

for kapitalakkumulationen. De vokser og styrkes politisk og kan gennemtvunge yderligere indrømmelser. På denne måde er globaliseringen selvforstærkende.

Globaliseringsprojektet er langsigtet og fuld af modsætninger, men det præger allerede samfundene på mange niveauer. Globalisering ses i opgøret med den interventionistiske stat, der var afgørende for kapitalens udbredelse i perioden fra anden verdenskrig til 70'erne. Den fandtes i flere udgaver: I syd blev den afgørende for opbygningen af et lokalt borgerskab, og i nord førte den vesteuropæiske velfærdsstat til at profithøsten blev hjulpet frem af et stort hjemmemarked.

Dette globale projekt betyder, at modsætningerne mellem de store industrimagter løses uden de store sværdsdrag: De er helt enige om de store linjer i den nye økonomiske verdensorden.

Globaliseringen anføres i dag af USA. Over for dette førerskab bruger transnationale selskaber i EU det indre marked som økonomisk platform og unionsprojektet som politisk platform for at vinde større indflydelse på globaliseringen. Det sker med støtte fra den politiske elite i EU, og er et afgørende karaktertræk ved EU. Derfor kan vi endnu ikke tale om en helt globaliseret kapital. Selv de største selskaber har brug for stater og overstatslige organer til at fremme deres interesser.

Et vigtigt politisk udfald af globaliseringen er altså nationalstaternes dalende betydning for kapitalen. Beskyttede hjemmemarkeder, subsidiering og mange andre former for statsintervention har ikke længere samme værdi for kapitalakkumulationen.

Men nationalstaterne står ikke over for at visne bort. For ét er visionen om den globale økonomi uden nationalstatslig regulering. Noget andet er virkeligheden. For kapitalistisk globalisering har allerede ført til dybe samfundsmæssige rystelser i store dele af verden.

Konsekvenserne af globaliseringen er, at de sociale kløfter inden for og mellem lande graves dybere i et hæsblæsende tempo, den sociale udstødelse når nye højder, og miljøproblemerne vokser. Bl.a. derfor skaber globaliseringen ustabilitet. En ustabilitet, der kan føre til radikale samfundsforandringer.

Globaliseringen giver imperialismen - forstået som de store industrimagters kamp for global dominans - et andet udtryk. Som kapitalismen som helhed går også imperialismen ind i en anden fase. Ikke bare integreres lande i periferien i højere grad i verdensmarkedet. De øgede investeringer gør i de fleste tilfælde de lokale borgerskaber til juniorpartnere for

den transnationale kapital. Borgerskaber, som tidligere byggede deres magt på brug af statsapparatet og af hjemmemarkedet, bliver nu de lokale garanter for hurtig integration i den globale økonomi.

Globaliseringen fører ikke til homogenisering, men til øget polarisering. Trods al retorikken om lige muligheder på det globale marked, øges forskellene mellem lande. Kapitalen er da også et stykke fra at være egentlig transnational. I krisesituationer viser det sig ofte, at investeret kapital hurtigt finder vej »hjem« til de store industrimagter. Især i periferien fører globaliseringen til dybere sociale kløfter.

Derfor er det også langt fra alle steder, at forsøgene på at sikre globaliseringsprojektets dominans lykkes. Med globaliseringen nedbrydes på mange måder nationalstaternes evne til at sikre social stabilitet. I mange tilfælde, især i kapitalismens periferi, kolliderer staten helt. Borgerkrige og oprørsbevægelser af vidt forskellig observans udgør derfor stadig en særlig trussel for den globale elite.

Globaliseringen tilsidesætter nationale interesser til fordel for et transnationalt projekt. Derfor møder den enkelte steder også modstand fra hele stater. Disse stater udstødes af det såkaldte internationale samfund i en sådan grad, at det ofte fører til sanktionering og væbnet konflikt. Verden i globaliseringens tidsalder er ikke en stabil verden. Det kan f.eks. være opgør med nationale eliter, der ikke ønsker en hurtig integration i den globale økonomi, fordi det går mod deres interesser.

Globaliseringen fører ofte også til autoritære regimers fald. Autoritære regimer i periferien, som tidligere har nydt støtte fra de store kapitalistiske magter, må i mange tilfælde se sig fjernet af de gamle støtter og erstattet af formelt demokratiske regimer (Chile, Filippinerne, Haiti, El Salvador, Guatemala, Indonesien). I stedet indsættes nye regimer, hvis opgave det er at sikre en transnational elites samfundsmæssige dominans og virke som bolværk mod radikale samfundsforandringer. Demokratiske reformer skal sikre legitimiteten, og en hær af teknokrater i statsapparatet skal sikre reformernes gennemførelse.

Den nye økonomiske verdensorden er altså ikke en stabil verdensorden. Derfor blev Østblokkens sammenbrud ikke fulgt op af omfattende nedrustning eller til afvikling af NATO. Derimod er NATO ved at hævde sig som den globale politibetjent, der ikke længere skal forsvare et territorium, men forsvare de kapitalistiske stormagters interesser i bredere forstand på hele kloden. Deraf omstillingen til en højere grad af militær mobilitet, som skal sætte NATO i stand til

at reagere på alle de krisesituationer, som truer industrimagtens dominans i almindelighed. Dette nye »strategiske koncept« for NATO må derfor ses som en slags militær overbygning på globaliseringen.

Globaliseringens magtcentre skal nedbrydes

Den stadigt større ulighed på verdensplan såvel som i de enkelte lande og den truende økologiske katastrofe: nødvendigheden af socialismen synes stadigt mere indlysende. At lande, der fremstod som parodier på socialismen, er brudt sammen, burde ikke kunne sløre dette billede. Det er Enhedslistens centrale opgave at genopbygge et troværdigt socialistisk alternativ i Danmark og at støtte udviklingen af dette på verdensplan.

Globaliseringen er ikke et uundgåeligt naturfænomen, men en politisk og økonomisk strategi fra kapitalens side. Og som strategi kan den både slå fejl, bekæmpes og besejres.

Med globaliseringen fjernes mange af de hindringer for kapitalens magt og bevægelighed, som har karakteriseret kapitalismen i store dele af verden i tiden siden Anden Verdenskrig. Den nye kapitalismes ansigt er endnu mindre menneskelig. Den øger skellet mellem rige og fattige, og da en stor del af verdens fattige er kvinder, er disse specielt udsatte.

Derfor er det afgørende for den socialistiske venstrefløj at undgå enhver form for medløberi, apati eller afmagt over for globaliseringen. Der må opbygges og udvikles et socialistisk alternativ.

Enhedslisten er en revolutionær socialistisk og internationalistisk organisation, og som sådan forholder vi os til globaliseringen. Vores internationalisme får os ikke ind i at erklære nationalstatens død, og slet ikke til at afsvære betydningen af kampen på nationalt plan. Nationalstaten er stadig en vigtig faktor i økonomisk forstand og er stadig det sted, hvor de politiske styrkeforhold sætter sine spor. Udviklingen på nationalt plan sætter ofte sine spor internationalt, f.eks. i de europæiske befolkningers afvisning af gensplejsede produkter og afgrøder. Denne modstand har længe været en vigtig bremse på den bioteknologiske industris forsøg på at vinde større internationalt fodfæste, og det er kommet mange u-landes småbønder til gode. Det seneste eksempel er indgåelsen af en international aftale om gensplejsede afgrøder, »Biosafety-protokollen«.

Afvisning af kampen på nationalt plan til fordel for tågede ønsker om nye internationale aftaler, eller

abstrakte visioner om en helt anden verdensorden, er derfor en nederlagsstrategi, som risikerer at give den nyliberalistiske globalisering større legitimitet og spillerum. Den nationale kamp er ofte det første skridt. Tages det ikke, kan alle progressive tiltag på internationalt plan blive bremset.

Opbygning af internationale klassealliancer

Den nyliberalistiske globalisering har muliggjort nye internationale og nationale alliance. Positivt er det, at brede lag af befolkningen er begyndt at samles om kampen mod nyliberalismen, ikke bare i Danmark, men i hele verden.

Den ideologiske kerne i alliancepolitikken må ale-
ne af den grund være kampen mod nyliberalismen.

I lang tid fremover vil den alliance ikke være af en sådan karakter, at den kan fremsætte omfattende alternativer til den nuværende udvikling. Men de kræfter, der er sat i gang, vil langsomt kunne sætte en anden dagsorden, først på enkeltområder, siden i forhold til den generelle udvikling.

Inden for denne alliance findes kredse med rødder i både arbejderbevægelsen, kvindebevægelsen, en række udstødte eller marginaliserede grupper, og mange fra mellemlagene.

For Enhedslisten er det vigtigt både at bidrage til at skabe allianceerne hjemme, og at skabe alliancen mellem grupper i Danmark og den internationale bevægelse mod nyliberal globalisering.

Globaliseringen gør en række problemer til internationale spørgsmål og gør internationalt samarbejde til noget helt afgørende. Derfor er øget politisk samarbejde over grænserne meget vigtig for Enhedslisten. Fælles kampagner og diskussioner med socialister og progressive kræfter i andre lande er blevet et vigtigt element i enhver socialistisk organisations udvikling.

En tendens der kan ses i EU-kampen, MAI-kampen og mange andre steder. En arbejdsform, der kunne ses som opbygningen af »progressive kræfters internationale civile samfund«. En særlig vigtig opgave er opbygningen af en international arbejderbevægelse. På denne måde må den kapitalistiske globalisering modsvares af en »globalisering fra neden«.

Den grundlæggende opgave er opbygningen af klassealliancer. Og i en vis forstand har globaliseringen medvirket til, at allianceerne vil have omtrent samme klassemæssige sammensætning i alle dele af

verden. Tidligere tiders spekulationer om alliancer i u-lande med »det nationale borgerskab« i den anti-imperialistiske kamp er i dag omsonst af to grunde:

For det første slutter de afgørende dele af borgerskabet nu op om globaliseringen. I u-landenes tilfælde er borgerskabet integreret som juniorpartnere. For det andet er de nationale borgerskaber - i de tilfælde hvor de forfølger en nationalt centreret strategi - helt utilbøjelige til at engagere sig i projekter med et solidarisk, socialt velfærdsindhold.

Også for arbejderklassen har globaliseringen ført store forandringer med sig. Arbejderbevægelsen er generelt blevet svækket af to grunde: For det første betyder hjemmemarkedets dalende betydning for kapitalen, at det er sværere at tilkæmpe sig indrømmelser. For det andet er frie kapital- og varebevægelser velegnede instrumenter til at spille arbejdere ud mod arbejdere.

På samme måde opsplittes kvinderne, der med øget arbejdsløshed og øget arbejdspress inden for hjemmets fire vægge isoleres og hermed mister muligheden for at organisere sig. Ligesom det er vigtigt at kæmpe for en international organisering af arbejderklassen, er det derfor også vigtigt at opbygge kvindebevægelser, der kan modarbejde globaliserings konsekvenser for kvinderne.

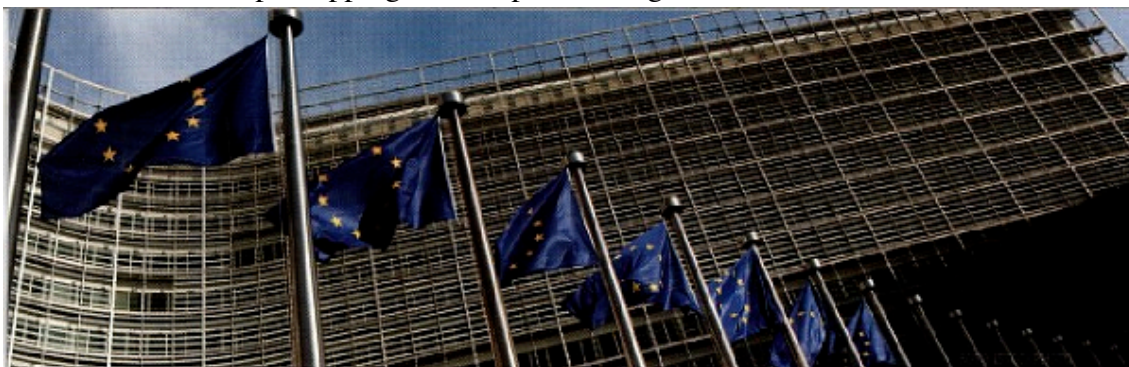
Systemudfordrende delkampe

Kampen mod nyliberalismen står centralt i genopbygningen af en international socialistisk bevægelse. Bl.a. dette gør det nødvendigt for den socialistiske venstrefløj at udvikle systemudfordrende delkampe. Disse delkampe må tage udgangspunkt i nedenstående krav:

- Bekæmpelse af WTO, IMF og Verdensbankens magt. Deres magt skal ruller tilbage og erstattes af et andet internationalt system. Strukturtilpasningsprogrammerne skal afskaffes. IMF og Verdensbanken erstattes af en international lånemekanisme i i FN-regi, der giver ret til at udvikle egne udviklingsstrategier med fokus på øget social lighed.
- U-landenes gæld skal slettes. Den skyldes kun i ringe grad u-landenes egen politik, og er primært skabt af uligheder i den internationale økonomi.
- WTO skal erstattes med en anden type handelsorganisation. Opbygget efter princippet om global retfærdighed, social lighed, bæredygtighed og demokrati. Til dette formål er »tilbagerulningsstra-

tegien« den strategi, som bedst forener de mange kræfter, som er sat i gang mod WTO.

- Retten til at beskytte egen produktion af fødevarer skal garanteres. Det skal være muligt at lægge en national strategi for fødevarerikkerhed. Garanterede mindstepriser på råvarer.
- EU's handelspolitik skal ændres. Mest akut er kampen mod eksportsubsidier, som truer mange småbønderns levebrød i u-landene.
- På miljøområdet skal det nationale spillerum sikres. Hvis »retten til at gå foran« undermineres af WTO, vil det læmpe kampen for f.eks. højere fødevarerstandarder globalt.
- Stop for øget udbytning, nedslidning og udstødelse samt børnearbejde og voksende fattigdom.
- Forsvar for velfærden - bekæmp privatiseringer
- Patentrektigheder skal afskaffes. TRIPS-aftalen om intellektuel ejendomsret i WTO kunne være - og er efter sigende - skrevet af multinationale selskabers lobbyorganisationer.
- ILO's muligheder for at styrke de faglige rettigheder på internationalt plan skal styrkes. Grundlæggende opfatter vi dog den daglige kamp og den direkte internationale solidaritet mellem arbejdere som den mest effektive måde til at fremme faglige rettigheder.
- Et hvert tiltag til at give de multinationale selskaber større magt gennem internationale aftaler skal stoppes. De multinationale selskaber skal underlægges en række internationale aftaler, primært i FN-systemet, som kan hindre de miljødelæggelser og overgreb på sociale rettigheder, som ofte følger i deres kølvand.
- Der iværksættes målrettede kampagner mod enkeltvirksomheder, herhjemme og andre steder, som sigter på at imødegå alt fra tiltag mod folkesundheden (som i Novo-Lundbeck-sagen), til støtte til diktaturer (som med virksomheder med investeringer i Burma).
- Tobin-skatten skal indføres og Enhedslisten vil arbejde for at den danske regering fremmer Tobin-skatten i alle relevante internationale fora.
- Retten til og muligheden for også nationale tiltag mod spekulanterne skal forsvares.
- Der skal oprettes systemer, der kan sikre, at kapitalen til investeringer tilvejebringes lokalt.

3 En europæisk superstat

EU er blevet skabt for at tilpasse Europa til den europæiske storkapitals behov og er som sådan en del af borgerskabets globale liberaliseringsprojekt. Der er sket en stadig intensivering af EU-integrationen med etablering af rammerne for en egentlig europæisk statsdannelse, samt en fortsat liberalisering af samfundene.

EU er stadig formelt et mellemstatsligt samarbejde, men i praksis er man kommet meget langt med at opbygge en overnational superstat. Langt de fleste vigtige beslutninger tages centralt i EU-systemet, og i det nye årtusinde lægges der an til at forcere afgørende skridt i statsopbygningen igennem - stort set uden folkelig godkendelse, endsige accept.

EU-projektet handler om at skabe en ny kapitalistisk supermagt, som kan gøre sig gældende på verdensscenen - såvel økonomisk som militært. Denne nye supermagt vil udøve sin magt i samarbejde med klodens anden supermagt, USA. Et samarbejde som ikke mindst vil være vendt mod de fattige og fattigere lande i verden og tjene de multinationales interesser. Samtidig må man imidlertid forudse en - på sigt - farlig rivalisering mellem disse to magter - måske med Japan eller Kina som en tredje part.

Den økonomiske integration og kapitalkoncentration i Europa er til stadighed blevet øget, ligeså handelen og kapitalbevægelserne mellem de europæiske lande.

Opbygningen af en ny europæisk superstat skyldes først og fremmest ønsket om at skabe et indre marked, der kan befordre økonomisk vækst og skabe øget profit. Dernæst ønsket om at styrke den europæiske storkapital i konkurrencen med den amerikanske og japanske.

Derfor arbejder EU også for at indskrænke eller fjerne de landvindinger, som arbejderbevægelsen og de folkelige kræfter har erobret mht. velfærd, demokratiske rettigheder, miljøbeskyttelse osv.

Den økonomiske udvikling som følge af deregulering, privatisering og tilpasning til ØMU's krav har styrket den private sektor og indskrænket den offentlige sektor. Dette sker i konkurrencens hellige navn, især på bekostning af kvinderne, der dels rammes af arbejdsløshed, dels presses til at varetage opgaver som børnepasning i hjemmene.

Vækst og profitmaksimering er målet. Konsekvenserne er miljøødelæggelse, øget arbejdsløshed, social udstødelse og sociale forringelser.

Integrationen af de østeuropæiske lande i EU skal ses i sammenhæng med bestræbelserne på at styrke den europæiske kapital. EU-udvidelsen har til formål at sikre disse områder som investeringsobjekter for den vesteuropæiske kapital, også på langt sigt. Desuden er den et led i udvidelsen af den vestlige interessesfære mod øst. Som sådan er NATO- og EU-udvidelsen to sider af samme sag. Optagelsen af østlandene, der økonomisk og socialt koster disse landes indbyggere dyrt, sker helt på NATO- og EU-toppens betingelser.

Opbygningen af EU-staten betyder, at magten centraliseres i EU på bekostning af de enkelte medlemslande. EU får i stadig højere grad en overnational karakter. Samtidig får de store EU-lande en stadig mere dominerende rolle på bekostning af de mindre lande. Magten centraliseres i EU's lukkede system, hvor pengemagten via lobbyisme har indflydelsen. EU er helt igennem udemokratisk.

I takt med at magten overføres til centralt EU-niveau sker en tilsvarende afdemokratisering af samfundene i de enkelte EU-lande. Afstanden øges mellem befolkninger og beslutningstagere. Det bliver vanskeligere for folkelige bevægelser og organisationer at skaffe sig indflydelse. Øget magt til EU-parlamentet er således ikke ensbetydende med øget demokrati, men medfører først og fremmest en underminering af de nationale parlamenters magt.

EU's nyliberalistiske politik har i løbet af en kort årrække medført store sociale forringelser og en stor omfordeling fra løn til profit. Det europæiske borgerskab har styrket sin position over for arbejderklassen og de folkelige kræfter. EU er derfor en hindring for demokrati, social retfærdighed og socialisme.

At socialdemokratiske/socialistiske partier kommer til magten og administrerer EU's nyliberalistiske politik - evt. med ønske om at realisere den i en mindre asocial og miljøfjendsk udgave - har intet ændret ved dette forhold.

Nyliberalismen er en del af EU's traktatgrundlag, og det vil derfor kræve traktatmæssige ændringer fundamentalt at ændre denne politik. Der synes heller ikke at herske nogen principiel uenighed mellem de borgerlige partier og de toneangivende dele af de

socialdemokratiske/socialistiske partier om det nyliberalistiske projekt. Der er således ingen realisme i disse partiers forestillinger om, at en stærkere EU-stat kan bruges som redskab til at regulere den trans- og multinationale kapital og begrænse dens sociale og miljømæssige ødelæggelser.

EU repræsenterer intet opgør med nationalismen. Tværtimod repræsenterer opbygningen af denne nye EU-stat blot en rent geografisk større nationalisme, der på en lang række punkter er en gentagelse af den opbygning af de forskellige europæiske nationalstater som fandt sted i 1800-tallet. Der er tale om et elitært ovenfra og nedefter projekt som iværksættes af den økonomiske overklasse samt en elite af embedsmænd og akademikere, fordi den tjener denne classes økonomiske og politiske interesser. Der er tale om en proces, hvor befolkningen indoktrineres ind i en »nationalitet« af statsmagten bl.a. via undervisningssystemet, der eksempelvis kolporterer diverse »historiske myter« opfundet til lejligheden. Som særligt supplement iværksættes euronationalistiske bevægelser, sponsoreret af såvel kapital som statsmagt. De mest udtalte eksempler i Danmark i dag er organisationer som Europabevægelsen og Nyt Europa.

Side 10 Enhedslistens principprogram

Disse bevægelser vil typisk betjene sig af et pænere sprog, endog til tider med mere »progressive slogans« end eksempelvis dansk-nationalistiske foretagender som Dansk Folkeparti og Den Danske forening. Ret beset repræsenterer de euronationalistiske organisationer imidlertid en langt større nationalistisk trussel, fordi deres nationalistiske projekt er identisk med storkapitalens, og fordi projektet går ud på at skabe en ekspansiv kapitalistisk stormagt. Med EU gøres der hverken kæl på nationalisme eller nationalstat.

Modstanden mod EU

Enhedslistens modstand mod EU skal ses i forlængelse af vores modstand mod den kapitalistiske globalisering. Det er Enhedslistens mål at opnå en nedlæggelse af EU. Dette kan ske gennem en tilbagerulning af Unionen, herunder at stoppe udvidelsen af EU's magtbeføjelser og fratage EU den kompetence, den allerede har.

Enhedslisten går ind for dansk udmeldelse af EU og vil arbejde for realistiske alternativer til EU-medlemskabet. Men dansk udmeldelse af EU er kun et delmål i skabelsen af et andet Europa, hvor solidaritet, lighed, demokrati og økologi er de bærende elementer og med et fundamentalt anderledes internationalt samarbejde i en verden uden aggressive supermagter. Enhedslisten ser derfor gerne at en dansk udmeldelse af EU sætter gang i en sneboldseffekt, der fører til selve EU's opløsning.

Enhedslisten går ind for folkenes selvbestemmelsesret. Historien har vist alt for mange eksempler på det ulykkelige i, at det er selvherrerne, som trækker grænserne, eller at en eller flere stormagter påtvinger et mindre folk sin vilje. EU's unionsudvikling er tilsvarende en trussel mod de europæiske folks selvbestemmelsesret.

I spørgsmålet om selvbestemmelsesret er det vigtigt at understrege, at det netop er folkenes selvbestemmelsesret, vi støtter. Det er således et kardinalpunkt for os, at selvstændigheden etableres på et demokratisk grundlag, at mindretal beskyttes og menneskerettigheder respekteres. Ligeledes er det afgørende, at den principielle ret til selvstændighed ledsages af en pligt til - om fornødent via bistand fra internationale mæglere - at gennemføre en retfærdig fordeling af de ressourcer, der tidligere var fælles.

Vi har en vision om et andet samfund, baseret på solidaritet og demokrati - vores vision om socialisme rækker ud over historisk bestemte landegrænser.

Enhedslisten ønsker et udvidet demokrati på alle

samfundsområder. Vi ønsker at nedbryde den økonomiske magt, der i dag er koncentreret på meget få hænder og sprede beslutninger ud, så hvert enkelt menneske har reel mulighed for at have indflydelse på sit eget liv.

I mange tilfælde er der mere ræson i at lave globale og internationale eller regionale aftaler end aftaler på EU- eller europæisk niveau.

Vi vil søge at begrænse indflydelsen på politikere og bureaukrati fra den europæiske storindustri og dens lobbyister. Vi vil kræve åbenhed om alle beslutningsgange. Vi vil kræve garantier, der tillader de enkelte lande at gå videre med miljømæssige forbedringer. Vi vil arbejde for alle EU- og EØS-landes ret til undtagelser fra generelle regler. Vi vil såvel parlamentarisk som udenomsparlamentarisk modsætte os ethvert initiativ i retning af mere udlicitering og nedrivning af den offentlige sektor, uanset om de kommer fra Danmark, EU eller anden side.

Vi vil på enhver måde bekæmpe EU's og Unions-tilhængernes Schengen-aftale, terrorpakke m.v., som voldsomt indskrænker de demokratiske rettigheder og potentielt kriminaliserer alt solidarisk, fagligt og demokratisk arbejde. Al landbrugsstøtte skal afvikles, og det skal igen være tilladt at indføre veterinære grænser. Vi kører dog ikke på autopilot. Enhedslisten vil kæmpe for de mindste forbedringer og mod de mindste forringelser hvad angår demokratisering og indholdet af EU's konkrete politikker indenfor de forskellige ressortområder, men ligesom i Folketinget skal de mindste forbedringer og forhindring af forringelser aldrig blive målet i sig selv. Enhedslisten nærer ingen illusioner om, at grundlæggende problemer kan løses indenfor rammerne af det kapitalistiske EU. Det er selvsagt en forringelse, hvis et forslag styrker EU's magt eftersom vores mål er et grundlæggende opgør.

EU's udvikling til en stadigt tættere økonomisk og politisk union, der bevæger sig i retning af en egentlig statsdannelse, betyder, at også kampen for en rød og grøn politik i stadigt højere grad må føres på europæisk plan.

Også for at realisere en tilbagerulningsstrategi i forhold til EU er det afgørende, at styrkeforholdene ændres ved at udvikle et stærkt pres fra neden på nationalt og europæisk plan. Samarbejdet må styrkes mellem EU-kritiske folkelige bevægelser, faglige organisationer og demokratiske og socialistiske kræfter på de områder, hvor følgerne af den nyliberalistiske politik er mest omfattende. Der må udvikles kampe, som udfordrer nyliberalismen og EU-systemet - f.eks.

på det sociale og miljømæssige område, samt imod den tiltagende militarisering og for et reelt folkeligt demokrati.

Et bredt udsnit af befolkningerne i EU-landene - det store flertal af lønarbejderne, samt de marginaliserede grupper og dele af middelklassen, også i de østeuropæiske ansøgerlande - rammes i stigende grad af de miljømæssige og især af de sociale følger af EU's nyliberalistiske politik, og reagerer med apati eller frustration mod den tiltagende afdemokratisering af samfundene.

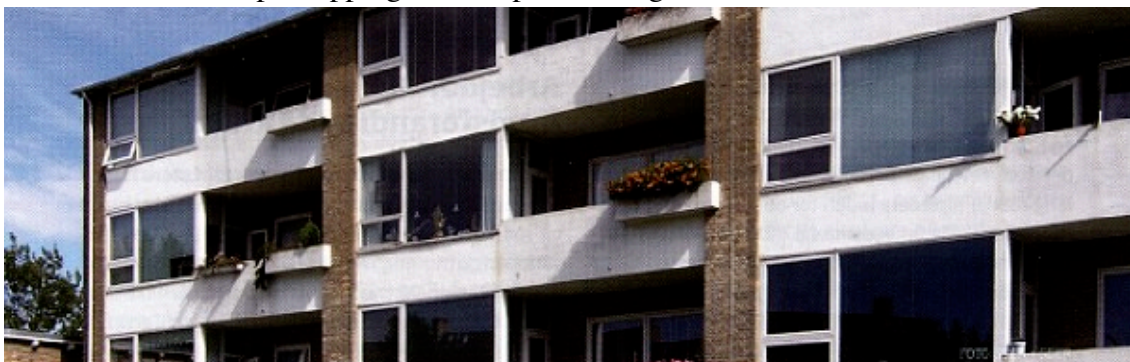
Det er helt centralt, at der udvikles en stærk EU-kritisk venstrefløj, som kan være med til at skabe et troværdigt socialistisk alternativ til nyliberalismen og dermed også til EU for denne befolkning, der ellers kan fristes af den populistiske og ekstreme højrefløjs letkøbte EU-kritik med dets udemokratiske og nationalchauvinistiske sigte.

Derfor er det vigtigt at undgå den faldgrube, som det kan være at støtte eller inddrages i et politisk regeringssamarbejde, der ender med at administrere en mildere udgave af den nyliberalistiske EU-politik. Det må for enhver pris undgås at legitimere EU og denne politik. Det hindrer ikke, at der fortsat kan føres en reformpolitik og -kamp, der kan bruges til at forsvare

eller forbedre levevilkårene for den brede befolkning - på nationalt såvel som europæisk plan.

Et centralt element i Enhedslistens strategi handler om at styrke internationalt samarbejde fra nederen med afsæt i konkrete kampe mod konsekvenserne af EU's nyliberale politik og udemokratiske karakter. Forudsætningen for politiske resultater er massive udenomsparlamentariske mobiliseringer. Da de fælles interesser er grænseoverskridende skal samarbejde mellem arbejder-, kvinde-, miljø- studenter-bevægelse mfl. ligeledes være det. Samtidig er det centralt at udvikle og styrke samarbejdet på venstrefløjen i Europa både i konkrete politiske kampe og ikke mindst om udfoldelse af visionerne for en bedre verden.

Den stærke modstand mod Danmarks tilslutning til EF i 1972 og modstanden mod unionsudviklingen har skabt en enestående politisk situation med relativt stærke selvstændige bevægelser. Bevægelserne spiller en positiv rolle i den offentlige debat om EU og har været et helt nødvendigt redskab i forbindelse med folkeafstemningerne om EU. Enhedslistens medlemmer deltager aktivt i bevægelserne med det formål at styrke EU-modstanden og modstanden mod den nyliberalistiske offensiv.

4 Kapitalismen i Danmark

Som højtudviklet kapitalistisk land er Danmark en fuldt integreret del af det vestlige kapitalistiske system. Gennem medlemskabet af NATO og EU er Danmark i alt væsentligt - politisk, økonomisk og militært - underordnet den amerikanske og vesteuropæiske storkapitals interesser.

Medlemskabet af NATO har betydet opgivelsen af en selvstændig forsvars- og sikkerhedspolitik. Danmark er tilmed et af de europæiske lande, der er mest følgagtig over for USA's udenrigspolitik.

Medlemskabet af EU betyder, at Danmark har opgivet at føre selvstændig handelspolitik, og at muligheden for kontrol med og restriktioner for kapitalbevægelserne er afskaffet. På trods af befolkningens nej ved Euro-afstemningen har Danmark gennem sit medlemskab af EU gennemløbet en udvikling, der fører til afskaffelse af muligheden for at føre en selvstændig politik på en række områder - bl.a. den økonomiske politik, udenrigspolitikken og retspolitikken.

Monopolkapitalisme

Danmark har gennemløbet den samme udvikling som de øvrige vesteuropæiske lande, fra overvejende småkapitalistisk landbrugsland til et højtudviklet industrisamfund med monopolkapitalen som den dominerende kraft inden for borgerskabet. Udviklingen i Danmark kom senere end i mange andre vesteuropæiske lande og selvstændige bønder og andre grupper af småborgere havde helt op i 1960'erne stor økonomisk og politisk betydning.

I dag er lønarbejdet mere dominerende end i de fleste andre vesteuropæiske lande. Hvilket først og fremmest skyldes, at antallet af offentligt ansatte

er større end i de fleste andre vesteuropæiske lande og at en række forsorgsopgaver, som i andre lande er overladt til familien eller andre former for privat aktivitet, i Danmark løses af det offentlige.

Centralisering af kapital og industrialisering af produktionsprocessen slår også igennem inden for service, handel og nye brancher som informationsteknologi. Den store vækst inden for informationsteknologien har ført til en modsætning i borgerskabet mellem den del af storkapitalen, som er koncentreret inden for de traditionelle industrier og den del, som er koncentreret inden for de nye områder. Denne modsætning kommer konkret til udtryk ved forskellige krav til den politik, de forskellige kapitalgrupper ønsker staten skal føre. Småborgerskabet har traditionelt sin styrke inden for landbrug, fiskeri, transport og detailhandel. Indenfor disse områder er småborgerskabet på retur og på vej til at blive udrenset. Til gengæld er der i de senere år vokset et nyt småborgerskab frem inden for bl.a. IT-området, konsulent og pr-området. Dette har givet den småborgerlige livsform en renaissance. Men også på disse områder ser vi koncentration og centralisering slå igennem, sådan at den småborgerlige livsform kommer i konflikt med storkapitalen.

Den sidste snes år er de store lønmodtagerfonde (ATP, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, pensionskasser og senest arbejdsmarkedspensionskasserne) blevet samfundets største formueansamlinger. Men på trods af, at de er tilvejebragt gennem lønarbejdernes opsparing, og lønmodtagernes repræsentanter er med til at forvalte dem, så fungerer disse fonde i et og alt efter markedsøkonomiske principper.

Det egentlige borgerskab i Danmark udgør et forsvindende mindretal af befolkningen på 2-3 procent.

Det drejer sig om den gruppe i befolkningen, som har ejendoms- eller råderet over kapitalen i dens forskellige former, hvorigennem de tilegner sig den profit, der kommer ud af produktionen. Hertil kommer en lang række topledere inden for det private erhvervsliv, højtstående embedsmænd inden for den offentlige forvaltning, samt dommere og øverste chefer inden for politi og militær.

Småborgerskabet ejer produktionsmidler, men de er nødt til selv at arbejde for at kunne eksistere. Historisk set har småborgerskabet og dets organisationer spillet en stor politisk rolle i Danmark. Denne position er dog blevet stærkt svækket inden for de sidste 40 år, hvor småborgerskabet også antalsmæssigt er reduceret.

Mellemlagene består af en række meget forskellige grupper i privat og offentlig tjeneste. Ligesom arbejderklassen udbyttes de ved at udføre merarbejde, der tilegnes af borgerskabet. Men de er selv med til i mere eller mindre overordnede stillinger at forvalte forskellige sider af borgerskabets politik, økonomi og ideologi. Mellemlagene udgør en broget gruppe, hvoraf nogle ligger tæt på borgerskabet og andre ligger tæt på arbejderklassen.

I det hele taget er det næppe muligt at lave en klar skillelinje mellem arbejderklassen og mellemlagene, men det er på den anden side oplagt, at der er en stor gruppe af blandt andet intellektuelle, som hverken tilhører arbejderklassen eller borgerskabet. På nogle områder udvises forskellene i disse år, hvor grupper, der tidligere entydigt tilhørte mellemlagene, får løn og arbejdsvilkår, der mere og mere ligner de vilkår, som dele af arbejderklassen har. Dele af arbejderklassen ansættes på funktionærvilkår og oplever større muligheder for selv at kontrollere den daglige produktionsproces, idet laget af mellemledere nogle steder reduceres kraftigt.

Arbejderklassen udgøres af det store flertal i Danmark, som arbejder som underordnede lønarbejdere i den private og offentlige sektor og udbyttes økonomisk ved at udføre merarbejde i form af produktion og reproduktion af kapital og arbejdskraft. Det drejer sig om faglærte og ufaglærte arbejdere, lavere funktionærer osv. Hertil kommer en gruppe, som mere eller mindre permanent holdes uden for arbejdsmarkedet. Store dele af denne har på den ene eller anden måde tilknytning til arbejderklassen, men der eksisterer også en ikke uvæsentlig gruppe, som føler, at de ikke har et egentligt klassetilhørsforhold.

Arbejderklassen som samfundsforanderende kraft?

Den danske arbejderklasse er undergået store forandringer i løbet af de sidste 100 år. Den er vokset støt og roligt, men er samtidig blevet mere broget i sin sammensætning og fremviser i dag en stor spredning hvad angår løn-, ansættelses- og levevilkår. Ikke desto mindre hører den danske arbejderklasse til en af de mest homogene i verden.

De vigtigste udviklingstræk er, at hovedparten af kvinderne i arbejderklassen er kommet ud på arbejdsmarkedet, at mere end 1/3 af arbejderklassen har fået status som »funktionæransat«, og at ca. 1/3 af arbejderklassen er ansat i den offentlige sektor. Tilsvarende er andelen af »traditionelle« arbejdere (faglærte og ufaglærte) faldet.

Det gælder også andelen af industriarbejdere, der udgør knap 20 % af arbejderklassen. I det hele taget har vi de sidste 20 år set, hvordan store dele af den traditionelle industri, hvor fagbevægelsen og venstrefløjen stod stærkt, er reduceret dramatisk både i forhold til antal af satte, økonomisk omsætning og værditilvækst.

Fra en situation hvor industri, transport og bygningsarbejdere udgjorde et klart flertal af arbejderklassen er vi nu i den situation, at flertallet udgøres af ansatte i den offentlige sektor, handel, hotel og restauration samt andre serviceområder. Hertil kommer en øget anvendelse af ledelsesformer, som giver de ansatte større indflydelse på tilrettelæggelsen af deres eget arbejde. På det ideologiske plan har en mere individualistisk orienteret tankegang også vundet øget indpas i arbejderklassen. Det skyldes både de ændrede produktionsformer, en vellykket borgerlig offensiv i 80'erne og begyndelsen af 90'erne og et uddannelsessystem, der har fokuseret meget på den enkelte og den personlige realisering.

Karakteristisk er det, at der fokuseres mere på individuelle behov og interesser end på fællesskabet og det kollektive. Intet tyder dog på, at disse nye fleksible produktions- og ledelsesformer er på vej til at blive dominerende endsige enerådende i Danmark. Masser af mennesker arbejder stadig i gammeldags hierarkisk organiserede virksomheder og samtidig har det vist sig, at de nye fleksible organiseringsformer også fører til stigende udbytning og nedslidning af arbejdskraften.

Herudover er der en lang række andre modsætninger i arbejderklassen. I dag er modsætningen mellem dem med tilknytning til arbejdsmarkedet og

dem, der er »sat udenfor« - langtidsledige, kontant-hjælpsmodtagere, førtidspensionister - en af de helt afgørende modsætninger, som dygtigt udnyttes af borgerskabet til at splitte arbejderklassen. Det samme gør sig gældende hvad angår modsætningen mellem danskere og indvandrere.

Der er ikke noget nyt i at arbejderklassen er præget af modsætninger og social og politisk splittelse. Det ændrer da heller ikke ved den kendsgerning, at den danske arbejderklasse objektivt set har gode forudsætninger for at blive den ledende kraft i en socialistisk revolution:

- Den udgør et klart flertal af befolkningen.
- Den er velorganiseret, veluddannet, fagligt såvel som hvad angår almen viden, og den er velorienteret om hvad, der sker i verden.
- Den rummer en betydelig kerne af industriarbejdere med solid faglig organisering og erfaringer fra den økonomiske og politiske kamp.
- De fleste »nye« arbejdergrupper har hurtigt tilegnet sig elementære erfaringer om faglig kamp og organisering.

Men de subjektive forudsætninger for at arbejderklassen kan tage kampen op for socialismen er langt fra til stede. Det store flertal accepterer markedsøkonomien og classesamarbejdet og er da også enige i den reformistiske eller den borgerlige ideologi. Det viser sig blandt andet ved folketings- og kommunvalg, hvor det store flertal af arbejderklassen støtter Socialdemokratiet og de borgerlige partier.

Dette problem bunder bl.a. i, at der i det kapitalistiske samfund er skabt en illusion om det enkelte menneskes virkeliggjorte frihed. Kapitalismen er tilsyneladende i stand til at give den enkelte mulighed for at udfolde sig igennem arbejdet og forbruget. Kollektive løsninger og fællesskab opfattes af mange som en begrænsning for den enkeltes frie udfoldelse.

Bureaukrati og mangel på demokrati både i fagbevægelsen og den offentlige sektor har været med til at styrke denne opfattelse og har spredt den opfattelse, at venstrefløjen står for »systemtænkning« i modsætning til liberalisternes fokusering på den individuelle frihed.

Kampen for en demokratisk offentlig sektor står derfor centralt. Her eksisterer muligheden for at udvikle en sektor, hvor det er selvforvaltning, menneskenes behov og rettigheder - ikke for profit, der står i centrum. Det forudsætter, at udviklingen af den offentlige sektor sker i et tæt samarbejde mellem de ansatte i denne og brugerne. Kun på den måde kan

der gøres op med klientpølse og den offentlige sektors formynderiske elementer.

I forhold til den private sektor må der peges på den konkrete modsætning mellem det enkelte menneskes mulighed for udfoldelse - og at produktionen kun har mulighed for at eksistere på markedets og kapitalens betingelser. Monopolisering og kapital-koncentration giver gode muligheder for at påpege, hvordan kapitalismen begrænser friheden.

I det hele taget eksisterer der en række modsætninger mellem ønsket om at have »et godt liv« med plads til både arbejde, familie og andre sociale relationer.

Arbejderklassens vigtigste organisation - fagbevægelsen - lider også af nogle alvorlige svagheder. Ganske vist har fagbevægelsen spillet og spiller en vigtig rolle i forsvaret for arbejderklassens levevilkår og uddannelsesniveau. Men samtidig er dens kampmuligheder blevet svækket gennem deltagelsen i administrationen af kapitalismen og gennem accepten af et fagretsligt system, der knæsetter arbejdsgivers ret til at lede og fordele arbejdet og begrænser strejkeretten. Fagbevægelsen har forsømt offensivt at stille krav til organiseringen af arbejdet og til hvad, der produceres af hvem og hvor. Hermed har fagbevægelsen isoleret sig i forhold til de nye generationer af arbejdere, som stiller krav om medbestemmelse og demokrati - også på arbejdspladserne.

Etableringen af et demokrati, der skaber gode muligheder for at organisere sig og være aktiv i netværk og med udgangspunkt i den enkelte interesser og behov er også et nødvendigt element i at sikre fagbevægelsen en fremtid.

Arbejderklassen har skabt sit eget bureaukrati, der har fået en egen interesse i at bevare »status quo«. De ledende lag i dette arbejderbureaukrati - forbundsledelser, socialdemokratiske ledere på statsligt, amtsligt og kommunalt niveau - er på mange måder dybt integreret i administrationen af kapitalismen. Det gør dem dog ikke til en del af borgerskabet i økonomisk forstand. De er enten valgt eller ansat af arbejderklassen og dens organisationer, og deres status og værdi for borgerskabet som samarbejdspartnere afhænger i sidste instans af, at arbejderklassen accepterer deres lederskab.

Velfærdsstaten

I Danmark - som i resten af Vesteuropa - har staten spillet en afgørende rolle i kapitalismens udvikling. Staten har gennemført en omfattende indblanding

i og regulering af økonomien. Den statslige politik konkrete indhold har afspejlet de politiske og økonomiske magtforhold, men målet har hele tiden været at skabe de bedste muligheder for kapitalismens udvikling. Derfor har statens rolle hovedsageligt været at sikre den dominerende kapitalgruppes (storkapitalens) interesser.

I Danmark har staten ikke - sammenlignet med andre vesteuropæiske lande - i nævneværdig grad optrådt som direkte ejer/medejer af produktionsmidler, når bortses fra ejerskab af, investeringer i og drift af de traditionelle områder som veje, jernbaner, broer og anden infrastruktur.

Til gengæld har staten engageret sig i næsten alle sider af arbejderklassens reproduktion gennem et veludviklet social-, sundheds- og uddannelsesvæsen. Det er også i høj grad lykkedes at få staten til at varetage arbejderklassens understøttelse i forbindelse med arbejdsløshed, sygdom og alderdom. Det er opgaver, som i de fleste andre højtudviklede kapitalistiske lande hovedsagelig varetages gennem arbejdsmarkedsfinansierede ordninger eller individuelle forsikringer.

Den offentlige sektors størrelse og opgaver har betydet, at der i Danmark eksisterer en stor sektor, som ikke har profitmaksimering som sin væsentligste funktion, men i princippet eksisterer med det formål at opfylde en række menneskelige behov.

Dette positive resultat er opnået gennem politisk og faglig kamp, hvor fagbevægelsens og arbejderpartiernes indsats har været afgørende, samtidig med at det har været muligt at opbygge alliancer med dele af småborgerskabet og mellemlagene i kampen for velfærdsstaten. I det hele taget har bevægelser og alliancer, som er gået på tværs af eksisterende klasseskel, spillet en afgørende rolle på mange områder i Danmark. Inden for de seneste 30 år kan nævnes:

- Fredsbevægelsen, som i en periode i 80'erne havde stor indflydelse på den danske forsvarspolitik.
- Miljøbevægelsen, hvor det mest tydelige resultat var den succesfulde kamp mod atomkraft.
- Kvindebevægelsen, som rykkede afgørende ved en række etablerede fordomme og var med til sammen med fagbevægelsen at gennemføre ligelønnen formelt. Reelt er den endnu ikke gennemført, hvilket den samme fagbevægelse har et medansvar for.

Men disse sejre er ikke udtryk for, at staten har skiftet klassekarakter. Med de specielle danske forudsætninger har »velfærdsstaten« tværtimod været - og er stadig - en afgørende forudsætning for kapital-

akkumulationen. En økonomisk forudsætning, fordi den har sørget for tilvejebringelsen af en velkvalificeret arbejdskraft. En politisk forudsætning, fordi »velfærdsstaten« har formidlet de indrømmelser til arbejderklassen, der skulle sikre dennes accept af udbytningen.

Ved starten af det nye årtusind er »velfærdsstaten« - og dermed det grundlæggende klassekompromis - under voldsomt pres. Staten er i fuld færd med at afvikle væsentlige dele af sit engagement i arbejderklassens reproduktion. Tidligere tiders ens (universelle) ydelser til alle erstattes af individuelle opsparingsordninger, og det ene offentlige kerneområde efter det andet udliciteres og privatiseres.

Drivkraften er kapitalens behov for at finde stadig nye udbytningsobjekter og dens behov for holde prisen på arbejdskraft så lav som mulig. Hertil kommer et voksende pres fra EU's »indre marked« og EU's bestræbelser på at rette medlemsstaternes økonomiske politik i bred forstand ind efter ØMU's liberalistiske principper.

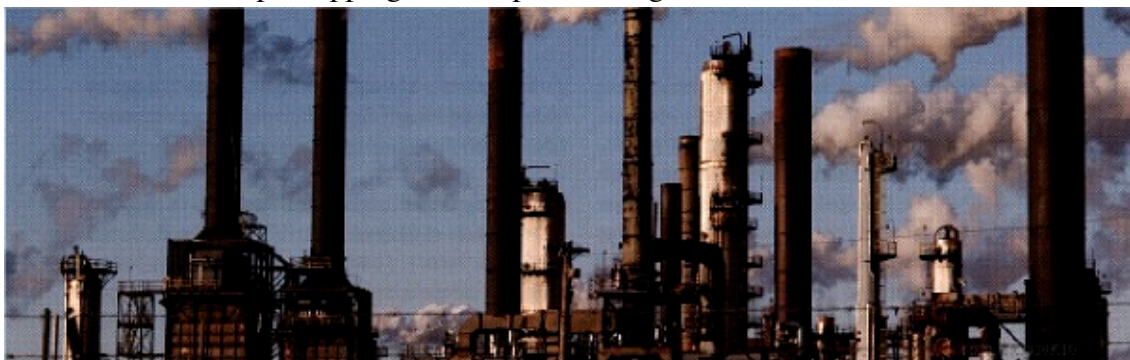
Kampen for at forsvare og udvide den kollektive velfærd baseret på solidariske principper er derfor ved årtusindskiftet en lige så vigtig opgave, som den var for hundrede år siden.

Klassesamarbejdet

Det politiske grundlag for kapitalismens specielle udvikling i Danmark er klassesamarbejdet, som det er blevet formidlet af Socialdemokratiet og hovedparten af fagbevægelsen. Klassesamarbejdet har ligefrem antaget institutionel karakter i form af det såkaldte trepartssamarbejde. »Arbejdsmarkedets parter« og stat/ amter/kommuner arbejder tæt sammen på alle niveauer om forvaltningen af kapitalismen.

En vigtig forudsætning for dette har været et arbejdsmarked, hvor både arbejdsgivere og arbejderklasse har været velorganiseret og langt hen ad vejen har reguleret deres indbyrdes forhold gennem kollektive aftaler.

Når borgerskabet i den grad har accepteret arbejderbevægelsens indflydelse skyldes det, at de socialdemokratiske politikere og faglige ledere ikke på noget tidspunkt har sat afgørende spørgsmålstejn ved den kapitalistiske orden. De har derimod medvirket til at sikre, at arbejderklassens kamp ikke gik ud over rammerne for det borgerlige samfund. Betingelsen for at kunne spille denne rolle, har imidlertid været, at klassesamarbejdet gav synlige resultater i form af forbedringer af arbejderklassens levevilkår.

5 Miljøkampen

Venstrefløjen og miljøbevægelser har vundet mange delsejre gennem de seneste årtier. Næsten alt spildevand bliver i dag rensat inden det ledes ud i havet. Blyet er fjernet fra benzinen, og de organiske opløsningsmidler er stort set fjernet fra arbejdsmiljøet. Vi vandt kampen mod atomkraft i Danmark og var i stedet med til at gøre Danmark til foregangsland inden for vindkraft. I de senere år er der også blevet gennemført store naturgenopretningsprojekter rundt om i landet. Og man kan også nævne andre positive resultater, fx er mange vandløb i dag langt renere end de var for 10-20 år siden.

Men mens vi har vundet en række små sejre, så ødelægges miljøet omkring os fortsat. Udledningen af CO₂ er ganske vist bremsset lidt i Danmark, men bestemt ikke på verdensplan. Drivhuseffekten øges fortsat. Det samme gør den globale opvarmning. Kvælstof og fosforforureningen fra landbruget stiger også. Problemerne med de østrogenlignende stoffer ser ud til at vokse dramatisk. En række af de varer vi køber i Danmark, bliver produceret med store omkostninger for miljøet. Man kan sige, at vi har eksporteret vores forurening til andre lande, især i Sydøstasien og i Østeuropa.

Økologisk omstilling

Forskud på fremtiden

Gennem vores politiske arbejde presser vi samfundet til at udvikle og indføre produktionsmetoder, der gennem en bæredygtig ressourceudnyttelse fremstiller produkter, der hverken under fremstillingsprocessen, under benyttelsen af produktet eller ved bortskaffelse bidrager til miljøproblemerne. Det er en

definition af det, vi kalder for økologisk produktion. Dette arbejde har et dobbelt formål, idet udviklingsprocessen også vil medvirke til, at befolkningen får en erkendelse af, at det er i virkefeltet mellem mange forskellige menneskers anstrengelser for at opnå resultater, der ikke er dikteret af kortsigtet økonomisk vinding, men der imod af fælles fremtidige mål, at de virkelige landvindinger opnås. Befolkningen vil i stigende grad opleve, at de markedsøkonomiske mekanismer ikke sørger for at udvikle den nødvendige rene teknologi og produktion. Uden konkrete bud på bæredygtige måder at producere og organisere sig på, vil markedsøkonomien komme til at fremstå som den mindst ringe model.

Det økologiske begreb som løftestang

Ved at identificere produkter og processer som økologiske får vi også et redskab, der kan fungere imens vi stadigvæk er underlagt EU. EU's strategi forbyder nationer at gå foran og EU bruger endda vedtagelser som er båret af et mindretal af store lande, men økologien har de endnu ikke forsøgt at forbyde. Det kan også blive en farbar vej at lade det offentlige foretrække indkøb af økologiske produkter og igangsætte økologiske produktioner eller aktiviteter, selvom der skal benyttes offentlige udbud.

Omstillingen af landbruget til økologisk drift bør i dag fremmes med 3 instrumenter: 1) der lægges afgifter på forurening med bl.a. pesticider og overforbrug af næringsstoffer efter "forurenere betaler"-princippet. Det vil gøre økologiske produktioner økonomisk konkurrencedygtige. 2) Landbrugstilskud fjernes. Først de der decideret favoriserer det konventionelle landbrug. 3) Offentlige institutioner på-

lægges at anvende økologiske produkter. Det vil kickstarte produktionen og give den et volumen, der bl.a. gør distributionen mere rationel. Det er mange ressourcer der efterhånden kan frigøres til at investere i den økologiske omstilling af samfundet: I dag bruger staten formuer på at gøre det økonomisk fordelagtigt indenfor en markedsøkonomien at opføre sig mere skånsomt overfor miljøet end man ellers ville have gjort. Samfundet bruger også midler på at udvikle miljøforbedrende teknologier, der på lidt længere sigt kun vil fastholde et ubæredygtigt system f.eks. biogasanlæg, gyllesepareringsanlæg, svinestalde med lidt mere plads og pesticider, der forurener lidt mindre. Dette har i høj grad forvredet de logiske sammenhænge man ellers ville planlægge produktionen efter, både indenfor fødevarerproduktionen og den øvrige produktion.

Nye ejendomsformer fremmer omstillingen

Den private ejendomsret gør det meget dyrt for samfundet, når der skal ændres i råderetten eller indføres nye måder at udnytte ressourcer på. Gevinster fra samfundets positive udvikling tilfalder i høj grad de, der råder over privat ejendomsret, derved mister staten muligheden for at gen-investere sparede ressourcer.

Koncentrationen af kapital og monopolerne i landbruget og fødevarerindustrien skal bekæmpes gennem tilbud til landmænd om at de kan overgå til at blive jordrentebrug og derved få gældssanering og omlægge til økologisk drift. Råderetten over landbrugsbedriften vil være nogenlunde uændret, men kreditforeningen vil være skiftet ud med staten. Derved får staten muligheden for gennem regulering af

jordlejen at sørge for konjunkturudligning således at både gode tider og dårlige tider altid vil være rimelige tider for landbrugeren og dennes familie.

Økologisk omstilling af samfundet

I en fremtid i et økologisk omstillet samfund, kan vi opnå en stigende dækning af menneskenes behov selvom bruttonationalproduktet falder og den økonomiske vækst er negativ.

Det kræver, at der konsekvent indføres vedvarende energiformer, og anvendes lokale fornybare ressourcer

- levetiden for produkterne skal mangedobles
- behovet for at rydde op efter forurenende stoffer skal fjernes ved ikke at anvende sådanne
- uforurenende helbredelsesmetoder skal udforskes
- fair-trade vil mindske behovet for ulandsbistand.

Dette samfund vil grundlæggende være organiseret efter at affaldsprodukter hurtigt omdannes til ressourcer. Staten skal sørge for at der udvikles langsigtede planer for, hvordan alle sektorer efterhånden skal omstilles til økologisk drift. Økologiske produktioner i offentligt ejede virksomheder er den eneste måde man reelt og uden kunstige tilskud kan styre at der produceres til samfundets bedste. For at nå dertil skal forskning, udvikling og innovationen lægges om til at udforske hvordan naturgrundlaget udnyttes rationelt og skånsomt.

Inden for tekstiler, husholdningsprodukter, energiproduktion, lokale spildevandsløsninger, fødevarer, rengøringsmidler, kosmetik og byggeri ligger fundamentet for en produktion på baggrund af økologisk dyrkede råvarer og med ugiftige hjælpestoffer al-

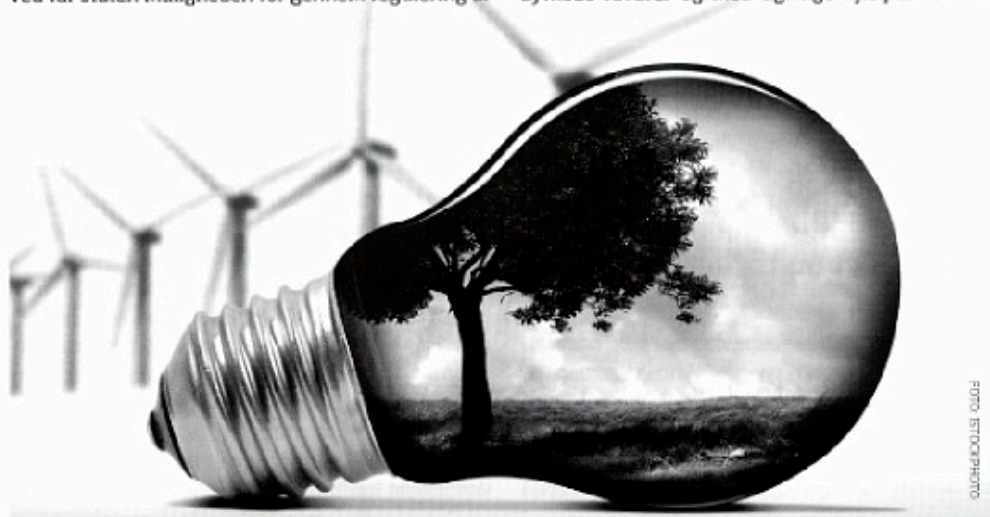

FOTO: STOKPHOTO

lerede færdigt og skal blot udvikles. Indenfor bl.a. transport og logistik og helbredelse af sygdomme, er udviklingen ikke kommet så langt.

Økologi er en forudsætning for demokrati

Det er i lige så høj grad organiseringen - som de konkrete produktionsmetoder - der vil være afgørende for, at helheden bliver økologisk acceptabel. Enhederne vil blive mindre end i dag og stofstrømmene kortere. Det vil ikke kun ske af hensyn til en bæredygtig produktion, men også fordi et reelt demokrati kræver en overskuelighed for den enkelte, og en vis nær relation til sine omgivelser, for at det store flertal af befolkningen føler lyst til at deltage i at tage beslutningerne. Når befolkningen i højere grad kan gennemskue præmisserne for deres egen dagligdag, vil folk også bedre kunne overskue at være solidarisk med mennesker på den anden side af jordkloden.

Fordeling af ressourcer

Vi står over for en stor - og voksende udfordring: At stoppe forureningen og ødelæggelsen af miljøet - samtidig med at uligheden mellem rige og fattige i verden skal udlignes. Det vil ikke kunne ske uden at gå til angreb på den forbrugskultur, der er skabt i de rige kapitalistiske lande. I dag er det globale forbrug af ressourcer meget ulige fordelt: 1/5 af Jordens befolkning bruger 4/5 af Jordens ressourcer.

Det forbrug af naturressourcer og belastning af naturgrundlag, som verdens rige lande har og stadig søger at få til at vokse, repræsenterer en alvorlig trussel mod vores fælles fremtid. Udtrakt til verdens befolkning som helhed ville det føre til et sammenbrud for naturgrundlaget. Det overstiger naturens bæreevne.

I stedet for at nære illusioner om, at alle en gang vil komme op på et forbrugsniveau, som kunde velstænde i dag har råd til, kræver Enhedslisten, at de riges overforbrug ophører. På kort sigt går vi ind for kvoter og "grønne overforbrugsafgifter" for miljøbelastende former for forbrug, fx af benzin. En virkelig økologisk bæredygtig og socialt retfærdig udvikling vil imidlertid kun være mulig i et socialistisk samfund.

Ved at anvende begrebet det miljømæssige råderum får vi sat tal på, hvor mange råstoffer vi maksimalt kan bruge, når alle mennesker i verden skal have ret til samme råstofforbrug, og der skal tages hensyn til miljøet. Råderummet udstikker med andre ord nogle konkrete mål i kg, m² og m³ for, hvor vi skal hen. Den store udfordring de næste 20-30 år bliver

at vise, hvordan vi kan sænke det samlede råstofforbrug, samtidig med at livskvaliteten øges.

CO₂-udslippet fra afbrændingen af fossile brændsler skal ophøre inden for den nuværende generations levetid. Energiforbruget skal reduceres både som led i at sikre et gradvist stop for brug af kul og olie, men også som led i omstillingen til en mindre belastende produktions- transport- og forbrugsadfærd. Materialerforbruget skal reduceres og ikke bare det materialerforbrug, der indgår som synlige råstoffer i slutproduktet, men opfattet som den samlede mængde af materialer, der 'flyttes rundt på' ved fremstillingen, det man kalder produktets samlede 'økologiske rygsæk'. Vi beslægtelægger i virkeligheden enorme arealer i andre verdensdele til dækning af vores forbrug. Dette skal begrænses og disse arealer skal i stedet anvendes lokalt til afhjælpning af sult og nød, og give grundlag for øget velfærd.

At bringe overforbruget ned er lige så vigtig som mere traditionelle veje til at udjævne ulighederne i samfundet. Vejen hertil er en bred kulturel, økonomisk, social og teknologisk indsats kombineret med en overordnet fysisk planlægning af samfundets arealanvendelse.

Socialt drejer det sig om at omfordele fra privat til kollektivt forbrug på områder, hvor kollektivt forbrug kan sikre en mere ligelig adgang til behovsopfyldelse og hvor belastningen af naturgrundlaget samtidig kan gøres mindre, også ved at flere deles om at bruge et produkt som f.eks. en bil, en vaskemaskine, en computer.

Økonomisk drejer det sig om at omfordele fra rig til fattig, således at luksusforbruget begrænses.

Psykologisk drejer det sig om at få gjort op med at markedet skaber kunstige behov og materielle drømme, og at få forståelse for at reelle menneskelige behov ikke kan tilfredsstilles med materiel overforbrug.

Kulturelt drejer det sig om at mindske mængden af midler til reklame og marketing, sponsoreret og andre måder hvorpå alle dele af samfundslivet gøres til 'vedhæng' til profitmaskinen, og i stedet øge mængden af midler til reel oplysning og debat om forbrugerspørgsmål, natur og miljøspørgsmål.

Samtidigt skal de teknologiske muligheder for at reducere ressourceforbruget kunne udnyttes fuldt ud af samfundet. De materialer der bruges i produktionen skal så vidt muligt være lokale og fornybare. Produkterne skal fremstilles med så lille et ressourceforbrug som muligt. Produkterne skal fremstilles med længere levetid og bedre muligheder for reparation i

stedet for total udskiftning. De skal kunne skilles ad i de bestanddele de er lavet af, så bestanddelene kan genanvendes og en større del af produktionen skal baseres på genanvendelse af ressourcer. I dag er det desværre sådan, at det ofte ikke kan betale sig at reparere fx elektroniske og elektriske apparater. Vi foreslår derfor, at det offentlige - evt. i tilknytning til de kommunale genbrugscentre - etablerer reparationsværksteder på nonprofit-basis.

Ikke kun størrelsen af ressourceforbruget er central. Sammensætningen af forbruget er lige så vigtig. Det enorme forbrug af uønskede, miljøskadelige stoffer skal væk. Der skal også sættes fokus på at undgå udslip af sådanne stoffer fra produktionen, hvor de ofte opstår som biprodukter. En omstilling af produktion og andre aktiviteter, så dette og anden risiko undgås, er et vigtigt arbejdsområde. Samtidig må nye stoffer og metoder ikke tages i anvendelse, før følgerne er blevet vurderet.

Solidarisk miljøpolitik

Det er afgørende for den økologiske opstilling, at alle får mulighed for at være med. Økologi skal være for alle. Det betyder at økologiske fødevarer og andre økologiske produkter skal være tilgængelige og billige. Derfor arbejder Enhedslisten for: at alle offentlige indkøb omlægges til økologi for momsfratagelse på økologiske varer samt pris og avancekontrol, således at der kan sikres gode og billige varer samtidig med at de økologiske producenter tilgodeses.

Enhedslisten støtter kun øgede grønne afgifter under forudsætning af, at det er overforbruget der beskattes, at der sikres et basisforbrug der er billigt eller gratis. Alternativt skal der gives social kompensation til alle med lav indkomst.

Bæredygtig byudvikling

Forbruget af ressourcer i boligerne i Danmark er meget stort. Dels bruges store ressourcer ved opførelse af boliger, dels er energiforbruget i boligerne stort. Derfor skal boligbyggeriet omlægges således, at der kun opføres boliger med lavest mulige energiforbrug, med et materialevalg baseret på lang holdbarhed og lokale materialer. Boligbyggeriet bør desuden planlægges så det indgår i miljømæssigt, socialt og økonomisk bæredygtige lokalsamfund. Parkeringsarealet i byerne skal reduceres, især i bymidterne. Dermed frigives arealer, som enten kan bebygges eller blive til grønne områder.

Etablering af store indkøbscentre og kontordomiciler i forstæderne og byområdernes periferi ska-

ber megen biltransport og skal undgås. Sådanne arbejdspladser skal i stedet lokaliseres tæt på bymidterne med bedst mulig tilgængelighed med kollektiv transport. De enkelte indkøbscentres størrelse skal begrænses, så de ikke udkonkurrerer de lokale dagligvarebutikker i boligområderne.

Trafikpolitik

Transportsektoren har et stort ressourcespild og kendetegnes af en fysisk planlægning, der tager større hensyn til profit og prestige end en bæredygtig samfundsudvikling. Omkostningerne i form af klimabelastninger, forurening, ulykker, arealforbrug og opsplitning af naturen, samt begrænsningen i mulighederne for at gå og cykle, er langt større, end den samfundsmæssige og individuelle nytteværdi.

Der skal sættes på bedre og billigere kollektiv trafik, så denne kan overtage størstedelen af bil- og flytrafikken. Det fordrer dog, at der sker en massiv udbygning af togtrafikken, suppleret med et fleksibelt, finmasket net af busser og letbaner.

Mange årtiers nedbrydning af den kollektive trafik og ensidig satsning på privatbilisme har skabt en situation, hvor en reduktion af arbejdstiden eller en drastisk udbygning af den kollektive trafik er en forudsætning for at mange, f.eks. børnefamilier, kan klare sig uden bil.

I en bæredygtig trafikpolitik skal der sættes målrettet ind mod de mest miljøbelastende transportmidler: biler, hurtigfærger og fly. Trafiksanering og -omlægning er nødvendige forudsætninger for at samfundet ikke efterlader en tung miljøarv til de næste generationer og disse problemer knytter sig ikke kun til bolig-arbejdspladstrafikken, men i lige så høj grad til den kaotiske og hastigt voksende fritids- og ærindetrafik. Enhedslisten går imod anlæg af flere eller bredere motorveje i Danmark. I byerne skal bilernes tumleplads reduceres, bl.a. ved at indføre flere busbaner og cykelstier.

Godstrafikken foregår i dag næsten udelukkende med energitunge containerskibe og lastbiler, mens banegods og småskibstrafik mister terræn. Denne udvikling skal vendes og der skal anlægges lavteknologiske decentrale godsterminaler så det atter bliver nemt og billigt at forsende gods, også over korte afstande. Der indføres maksimum-grænser for hvor langt lastbiler må køre, bompeng, afvikling af kørselsfradraget, indførsel af lastbilafgifter mv.

Grundstammen i al transport er imidlertid gang og cykling, derfor skal boliger, indkøb, arbejde og fritid integreres i et geografisk afgrænset og attraktivt

rum. Også af hensyn til befolkningens sundhed er det vigtigt at gøre vilkårene for gående og cyklister bedre, således at flere vælger disse transportformer. Dette er udgangspunktet for en bæredygtig trafikpolitik, suppleret med at driften af andre transportmidler skal baseres på vedvarende energi (brint og vind).

Energipolitik

Ganske vist er udslippet af CO₂ isoleret set faldet en smule her i Danmark, men reelt er danskernes udslip steget. Det skyldes, at en stadig større del af de varer vi køber, bliver fremstillet i lande, hvor man endnu ikke er begyndt at gøre noget for at nedbringe energiforbruget og dermed CO₂-udslippet. Danskerne har således samlet set et af verdens største CO₂-udslip pr. indbygger og den udvikling skal vendes. En omlægning af energiproduktionen skal baseres på energibesparelser og brug af vedvarende energikilder som vindkraft, solenergi, bølgekraft og transportsektoren skal drives med alternativer til fossile brændsler, som brint og el fra vedvarende energi. Dette er ikke mindst vigtig i en global sammenhæng, hvor CO₂-udslippet gennem drivhuseffekten spiller den væsentligste rolle i klimaforandringerne. Elforsyningen skal decentraliseres og igen underlægges samfundseje og demokratisk kontrol.

Det er vigtigt, at der sker en sammentænkning af byudvikling, transportpolitik, energipolitik og placeringen af boliger og virksomheder. En produktion

baseret på at dække lokale behov vil reducere transportbehov, energiforbrug og trafikforurening.

Men energipolitik handler ikke kun om at forureningen skal reduceres; det handler også om at oliereserverne forventes at slippe op i løbet af 15-30 år. Det betyder, at det også af den grund er meget vigtigt at nedbringe vores afhængighed af olie. Der er derfor brug for en fortsat udvikling af de vedvarende energikilder, herunder at udvikle et transportsystem der ikke er baseret på olie.

Naturforvaltning for mennesker og miljø

En bæredygtig udnyttelse af naturen indebærer at vi skal "aflevere" en natur til næste generation, der i det mindste ikke er ringere end den nuværende. I Danmarks tilfælde er mangfoldigheden af dyr og planter kraftigt forringet i løbet af de sidste 100 år.

Derfor skal der ske en genopretning af forsvunden natur og levevilkårene for dyr og planter skal generelt forbedres. Samfundet har i kraft af sin afgørende indflydelse på landskabet ansvaret for at sikre en mangfoldig natur med et rigt dyre- og planteliv. Forureningen fra landbrug, trafik og energiproduktion skal reduceres til et niveau, der ikke skader naturgrundlaget.

Der er så meget kvælstof og fosfor i den gylle som det danske landbrug bringer ud på jorden, at det svarer til det urensede spildevand fra 80 millioner mennesker. At husdyrbestanden i Danmark kan være så

unaturlig stor skyldes at en fjerdedel af foderet er dyrket i udlandet.

For at undgå forurening af natur, grundvand, dyrkningsjord og fødevarer skal landbrugsproduktionen foregå uden anvendelse af pesticider og kunstgødning. Enhedslisten kræver, at alt landbrug omlægges til økologisk dyrkning, så vi dermed sikrer sunde fødevarer, ordentlig dyrevelfærd, GMO-fri dyrkning og forhindrer fortsat forurening med pesticider i grundvand og naturen. Ved at omlægge landbruget til overvejende lokal forsyning, øges fødevarer sikkerheden lokalt samtidig med at dansk landbrugs import af proteinfoderstoffer fra u-lande kan ophøre.

Med omlægning af landbruget og færre arealer til dyrkning af svinefoder, kan landbrugets arealer reduceres markant, samtidig med at det vil give store muligheder for at landbrugsjord kan bruges til at dyrke afgrøder til f.eks. byggematerialer og tekstiler. Dyrkning af hamp til tekstil kan erstatte import af bomuld. Hamp og hør kan anvendes til isoleringsmaterialer, halm kan også anvendes til byggematerialer. Samtidig vil det optimale økologiske landbrugs ekstensive dyrkningsmetoder give bedre naturværdier med flere levende hegn og langt flere pletter med krat eller småskove. Der vil være langt flere afgræssede arealer som ikke pløjes op, men ligger hen som vedvarende enge. Mindre dræning vil give fugtige enge langs åer og langt flere vandhuller. Der vil endda være mere jord tilovers som kan blive til store sammenhængende naturområder, hvor dyr og planter kan trives relativt uforstyrret.

Dansk fiskeri skal være bæredygtig. Derfor skal blandt andet brugen af tunge redskaber som ødelægger havbunden forbydes, og industrifiskeriet reduceres. I stedet skal der bruges mere skånsomme metoder og energiforbruget skal mindskes.

Kampen for at sikre vores naturgrundlag og kampen for at sikre ordentlige eksistensbetingelser for os mennesker er en og samme kamp. Det drejer sig om at øge vores indflydelse på den produktion, vi selv er deltagere i samtidig med, at vi mindsker udbytningen: af os selv og det naturgrundlag, som produktionen hviler på.

Både rød og grøn

Det forhold, at det kapitalistiske samfund bygger på privat ejendomsret og markedsøkonomi har alvorlige konsekvenser ikke blot for samfundet og det enkelte menneske men også for naturen og miljøet.

Den private ejendomsret betyder at væsentlige samfundsmæssige ressourcer udnyttes udfra private

interesser, hvor ejerne ikke behøver tage hensyn til samfundets interesser. Udnyttelsen styres i stedet af ejernes ønske om at optimere deres profitter, ofte uden hensyn til miljøet og fremtidige generationer.

I den kapitalistiske markedsøkonomi fastsættes priserne alene udfra de omkostninger som indgår direkte som en omkostning i produktionen. Alle eksterne omkostninger fremstår som uvedkommende. Det betyder, at producenten ikke behøver at tage hensyn til senere konsekvenser af arbejdsmiljøet for de ansatte, rovdraft på naturressourcer, ødelæggelse af den biologiske mangfoldighed eller konsekvenser af forurening på omgivelserne, hvad enten det er for mennesker eller for naturen.

På kort sigt kan staten forsøge at afbøde nogle af de mest uheldige konsekvenser af markedsøkonomien og den private ejendomsret til produktionsmidlerne og gennem forbud, afgifter og tilskud forsøge at regulere udnyttelsen af naturen og mindske de uheldige konsekvenser af produktionen. Grundlæggende kan man ikke prissætte naturgoder og sundhed. Vi kan drøfte dem og prioritere dem gennem demokratiske processer og det kan markedet ikke erstatte. Derfor er det nødvendigt at bryde med kapitalismen og den kapitalistiske markedsøkonomi.

Enhedslisten kalder sig de rød-grønne i en erkendelse af, at det er nødvendigt med både en rød og en grøn kritik af kapitalismen, samt at disse kritikker hænger sammen. Den kapitalistiske vækstøkonomi er ikke økologisk bæredygtig og fortsat vækst i ressourceforbruget vil føre til en forringelse af livsvilkårene for fremtidige generationer. Samtidigt rammer konsekvenserne socialt skævt. De rige kan købe sig fri, mens de fattige må leve med forringelserne i miljøet. De miljøødelæggelser, som væksten forårsager, vender den tunge ende nedad såvel internationalt som i Danmark.

Miljøkampen drejer sig om at sikre naturgrundlaget og dermed eksistensen for fremtidige generationer. I denne kamp er det vigtigt at komme med konkrete bud på bæredygtige måder at producere og organisere sig på, og kæmpe dem igennem politisk. Det er også en kamp om at norges udnyttelse af miljøet ikke må true andres sundhed eller undergrave det miljø, som andre lever af. Miljøkampen er således en kamp for retfærdighed og lighed generationerne imellem og globalt indenfor den enkelte generation i muligheden for at udnytte naturen som vores fælles livsgrundlag.

6 Frigørelse: kvinde- og kønskamp

Enhedslistens mål er frigørelse af begge køn fra patriarkatets undertrykkende strukturer. Ligestilling - i betydningen lige værd og muligheder - er et vigtigt middel til at opnå en sådan frigørelse. Målet er ikke, at alle mennesker skal være ens. Tværtimod er forudsætningen for at både mænd og kvinder kan udfolde sig frit og ligeværdigt, at vi gør op med det borgerlige kapitalistiske samfunds normer om, hvad kvinder og mænd kan og skal.

Kvindekamp i Danmark

Med 70'ernes kvindebevægelse opnåedes en række fremskridt for kvinder i Danmark, herunder formel ligestilling og ligeløn, fri abort, udbygning af gode børnenepasningsordninger mv., som gav kvinder lettere adgang til et betalt job og økonomisk uafhængighed. Dette understøttedes af en udvikling, hvor det blev almindeligt at kvinder fik uddannelse og arbejde.

Der har imidlertid ikke været konkrete fremskridt på ligelønsområdet siden slutningen af 70'erne, og i 90'erne er svælgel mellem kvinders og mænds løn blevet stadigt større. Denne udvikling skal både ses på baggrund af, at der ikke er tilstrækkelig offentlig opmærksomhed omkring og politisk pres for ligestilling, samt en økonomisk og samfundsmæssig udvikling, der giver markedet stadig større råderum. Dvs. en nyliberalistisk politik, som i Europa f.eks. tvinges igennem via EU og ØMU'en. Den har betydet offentlige nedskæringer og privatiseringer med en tiltagende underminering af velfærdssamfundet, flere usikre jobs, nye lønsystemer med individuel løndannelse mv., hvor kvinderne ofte trækker det korteste strå. Nyliberalismen hindrer kvinders ligestilling og frigørelse.

Mange kvinder får først chokket, når børnene kommer. I opdragelsen, i uddannelsessystemet og ved indtræden på arbejdsmarkedet får piger og kvinder at vide, at ligestillingen er opnået, men når børnene kommer, viser det sig at være løgn. Så medfører de skuffede forventninger til arbejdsdelingen i hjemmet og dobbeltarbejdet, at individuelle løsninger som skilsmisse eller deltid bliver løsningen med fattigdom eller dårligere karrieremulighed og lavere løn til følge.

Den økonomiske uafhængighed giver danske kvinder ikke køb på. Derfor må arbejdsmarkedet indrettes, så det tilgodeser de behov, kvinder - og progressive mænd - har til, hvordan deres arbejdsliv og tilværelse i øvrigt kan hænge sammen. Et fleksibelt arbejdsmarked skal være fleksibelt i forhold til børn, familie og deltagelse i demokratiet.

Angrebene på den offentlige sektor, der de senere år er optrappet og EU-koordineret med den økonomiske tilpasningspolitik til ØMU'en rammer kvinder tre-dobbelt: Kvinderne tjener deres penge i og er brugere af den offentlige sektor, og det er ydermere kvinderne, der tager over, når de tilkæmpede velfærdsgoder som børnenepasning og ældreomsorg bliver ringere eller for dyre.

Kvindeundertrykkelse er et globalt problem. Overalt i verden er det kvinderne, der først rammes af fattigdom, marginalisering og vold. Seksuelle overgreb både i familien og i den tredje verdens sexindustri har et stort antal børn og kvinder som ofre. I nogle lande har kvinder end ikke de mest elementære rettigheder på grund af autoritære styre eller fundamentalistiske religioner. Forfølgelse på grund af køn er ikke asylgrund i de lande, hvis mænd i høj grad er brugere af sexindustrien.

Hvad er det vi vil?

Socialisme er en nødvendig men ikke tilstrækkelig forudsætning for at afskaffe kvindeundertrykkelsen. Så ud over at kæmpe for at få socialisme, er det nødvendigt at gøre op med kvindeundertrykkelsen overalt hvor vi ser den. Den kamp skal kæmpes på arbejdsmarkedet, i hjemmet, i uddannelsessystemet - og i Enhedslisten, idet den også er en del af vejen til socialismen.

Ingen klassekamp uden kvindekamp - ingen kvindekamp uden klassekamp.

Revolutionære, socialistiske queer-perspektiver

Lighed mellem homo- og heteroseksuelle har længe været mantraet på den kønspolitiske dagsorden. For såvel homoaktivister som velmenende og solidariske heteroer var det siden 2. verdenskrigs afslutning ofte vigtigt at skabe en juridisk lighed - bøssepar og lesbiske par skulle have retten til at være præcis lige så borgerliggjorte som par bestående af en mand og en kvinde.

Kun få bevægelser forsøgte et opgør med denne politik. Bøssernes Befrielsesfront fra 1970'erne med afledte aktiviteter (Bøssehuset, Frøken Verden o.l.) var et bud på at ikke bare kræve lighed, men frigørelse - retten til at være sig selv gennem et opgør med traditionelle kønsroller og -identiteter.

Fremkomsten af AIDS i 1980'erne betød et tilbageslag for frigørelsen. Sygdommen der i den vestlige verden primært ramte - og rammer - bøsser, betød også en fokusering på det faste parforhold og en søgen mod "det sikre". Vedtagelsen i Danmark af det "registrerede partnerskab" kan også ses i denne sammenhæng - borgerlige kræfter kunne pludselig se fornuften i at lade bøsserne binde sig og ikke fortsætte 1970'ernes "udskejelser", hvorved det blev muligt at opnå et flertal i Folketinget for et tilløb til juridisk ligestilling.

Enhedslisten arbejder aktivt for nedbrydning af enhver kønsbetinget diskrimination. Dette indebærer at Enhedslisten arbejder for asyladgang for alle der har været udsat for undertrykkelse på baggrund af køn eller seksualitet.

Gennem historien er der mange eksempler på undertrykkelsen af seksuelle minoriteter på grundlag af traditioner, kulturer og religioner. Men også i dag spiller religioner en særlig rolle i undertrykkelsen af seksuelle minoriteter og det gør det svært for unge at

praktisere seksualiteter eller kønsidentiteter der ikke er i overensstemmelse med normen i samfundet.

Enhedslisten vil arbejde for et opgør med religionernes normativisering af heteroseksualiteten, således at fx det danske uddannelsessystem åbent og fordomsfrit informerer om mangfoldigheden af kønsidentiteter og seksualiteter samt eventuelle valg af samme.

Som revolutionære socialister kæmper vi for at forandre historisk betingede strukturer, som fungerer vilkårligt og undertrykkende. I stedet skal skabes mere fleksible rammer for menneskelig sameksistens og udfoldelse: et opgør med fortidige kulturelle systemer og produktionsforhold. Et eksempel vil være at fjerne skellet mellem registreret partnerskab og ægteskabet, et andet vil være arveforhold, der tager højde for nutidens og ikke-traditionelle samlivsformer og familieforhold.

For Enhedslisten er udfordringen at betragte kløften homo/hetero som historisk betinget og den heteroseksuelle norm som påtvunget. Vi skal ikke acceptere minoritetsstatus, men sætte spørgsmålstegn ved selve normaliteten, præcis som også den lesbiske feminisme allerede gjorde det i 1970'erne. Det er ikke minoriteten der er problemet, men den alt for trangt definerede norm.

Det kønspolitiske arbejde og det queerperspektiv i Enhedslisten skal tage sit udgangspunkt heri, og fællesskabet med kvindepolitiske opgør med fx patriarkalske normer og undertrykkelsesmekanismer er dermed tydeligt.

7 Den socialisme vi kæmper for

Fremtidens musik kan og skal ikke komponeres på forhånd - de mennesker, som kæmper mod kapitalismen og dens konsekvenser, skal være komponisterne. Det er dem, som kommer til at bestemme socialismens udformning.

Det udelukker imidlertid ikke, at det er nødvendigt at opstille nogle målsætninger for det socialistiske alternativ, vi kæmper for. En socialisme, der peger frem mod et klasseløst/kommunistisk samfund. Dvs. et samfund, hvor den enkeltes frie udvikling er betingelsen for alles frie udvikling, og et samfund hvor enhver yder efter evne og nyder efter behov.

Bevidstheden udvikles i kampen mod den undertrykkelse, som det kapitalistiske samfundssystem forårsager. Men en af betingelserne for, at denne kamp kan udvikle sig til mere end reformkrav inden for det beståendes rammer, er en forestilling om et andet og bedre samfundssystem - et socialistisk alternativ.

Disse forestillinger tager blandt andet udgangspunkt i nogle af de elementer i det kapitalistiske Danmark, som peger fremad mod socialismen. Det er f.eks. eksistensen af en offentlig sektor, hvor der i princippet er tale om en behovsstyret produktion - selv om behovene naturligvis påvirkes af, at vi lever i et kapitalistisk samfund. Det gælder også det faktum, at en lang række ydelser finansieres solidarisk og stilles til rådighed for de borgere, som har brug for disse - samt at vi har en højt uddannet arbejdskraft, som umiddelbart er i stand til at overtage den fulde kontrol med deres arbejdsplads.

Hertil kommer, at liberalismen har spredt den illusion, at kapitalismen kan give det enkelte menneske mulighed for at udfolde sig frit både som producent

og forbruger. Modsætningen mellem disse illusioner og virkeligheden giver også gode muligheder for at udvikle socialistiske visioner.

Socialistisk økonomi

Socialisme er et samfundssystem, hvor der produceres for at dække menneskelige behov og ikke for at opnå en profit. Den private ejendoms- og råderet til produktionsmidlerne er ophævet og erstattet af forskellige former for kollektive ejerformer, kendetegnet ved et fuldt gennemført demokrati i forhold til både produktionens indhold og udførsel. Under socialismen stopper demokratiet ikke ved døren til arbejdspladsen eller indkøbsstedet.

Styringen af samfundets økonomiske ressourcer er ikke længere overladt til en lille magtfuld klasse af kapitalister og kræfternes frie spil, men indgår som en meget væsentlig del af det, som alle mennesker er med til at bestemme over. Kapitalistklassens ejendomsret til produktionsmidlerne skal ophæves, fordi den skaber en fundamental ulighed, udbytning og undertrykkelse af de ikke-besiddende. Markedskræfternes frie spil skal standses, fordi de fører til en blind vækst alene drevet af jagten på størst mulig profit. Det skal være slut med profitjagten, fordi den katastrofalt tilsidesætter de menneskelige behov, nedslider og invaliderer arbejdskraften og truer selve naturgrundlaget for menneskeheden.

Den socialistiske revolution erstatter kapitalismen med en demokratisk planlagt og kontrolleret behovsstyret økonomi. Produktionsmidlerne vil blive overtaget af arbejderne på de forskellige virksomheder og vil blive drevet og videreudviklet på basis af

et arbejdspladsdemokrati i samspil med de politiske organer, der fastlægger de økonomiske mål og rammer. Arbejderråd, beboerråd og brugerråd er sammen med interesseorganisationer og græsrodsbevægelser vigtige dele af det socialistiske demokrati, hvor deltagelsen i beslutningerne kan ske med forskellig udgangspunkt. Åbenhed og gennemsigtighed i de politiske beslutninger og de økonomiske forhold er hånd i hånd med det direkte demokrati vigtige midler til at sikre, at alle bliver aktive deltagere i styringen af samfundet og ikke blot tilskuere på sidelinjen.

Under socialismen vil forskellige kollektive produktions- og virksomhedsformer kunne udvikles, lige fra stats- og kommunalt ejede virksomheder over produktionskollektiver og kooperativer til virksomheder ejet af beboerforeninger eller andre lokale organisationer og institutioner. Grundlaget for virksomhederne skal være, at de fungerer for at opfylde reelle behov under størst mulig hensyntagen til mennesker og miljø. Derfor skal produktionen som udgangspunkt ske så tæt som muligt på både leverandører og aftagere, men naturligvis afpasset i forhold til produktionens art. En overordnet planlægning og prioritering af produktionen skal derfor spille sammen med et nærdemokrati, der giver arbejderne på de enkelte virksomheder og de lokale demokratiske organer størst mulig råderum til at tilrettelægge en produktion, der opfylder såvel lokale behov som de behov, der skal varetages for hele samfundet.

Socialismen skal være en mangfoldighed af initiativer, der ikke begrænser, men åbner for nye muligheder, så længe det blot sker under hensyntagen til helheden og med det overordnede mål at skabe en bedre tilværelse for alle og ikke kun de få. Socialismen bliver dermed grundlaget for en mere lige fordeling, også på internationalt plan. Fundamentet for et retfærdigt og økologisk bæredygtigt samfund vil være skabt.

Demokratiske rettigheder

Ophævelsen af den private ejendomsret til produktionsmidlerne er således en vigtig forudsætning for socialisme, men den er langt fra tilstrækkelig. Det viser ikke mindst erfaringerne fra de påståede socialistiske samfund, hvor et lille, privilegeret mindretal udøvede et diktatur på bekostning af befolkningsflertallet. De uhyrlige forbrydelser mod menneskeheden, der her er begået, illustrerer hvad der sker, når magt korrumpes hos en lille elite og når socialistiske elementer i den økonomiske og sociale politik ikke underbygges

af en styrket politisk bevidsthed og gennemførte demokratiske rettigheder. Når partiet fra at være et organ for politisk inspiration og vejledning bliver et selvstændigt magtorgan udenfor folkelig kontrol.

Demokrati betyder for os folkets magt. Socialismen skal udvide de demokratiske rettigheder og de personlige og kollektive frihedsrettigheder og gøre dem reelle - ikke indskrænke dem, som vi tidligere har set det gjort i socialismens navn.

Sat på spidsen kan man sige, at kapitalismen giver alle den samme »frie ret« til at vælge mellem husvildeboligen eller luksusvillaen - og den samme »demokratiske ret« til at købe sig en avis eller en tv-station som politisk talerør. Friheden såvel som de demokratiske rettigheder er umådeligt skævt fordelt i selv det »perfekte« borgerlige demokrati.

Således er afskaffelsen af den enorme økonomiske og sociale ulighed en forudsætning for og et vigtigt middel til at gøre de demokratiske rettigheder og frihedsrettighederne reelle i det socialistiske samfund. Omvendt kan kun frihed og demokrati sikre, at magten ikke falder i hænderne på et nyt samfundslag, der tilraner sig økonomisk magt og sociale privilegier på befolkningens bekostning. Friheden og de lige muligheder betinger således gensidigt hinanden.

Det socialistiske samfund skal altså ikke bare bevare, men også øge det reelle indhold i de individuelle og kollektive demokratiske rettigheder og frihedsrettigheder, der formelt er gældende i fx Danmark: Forsamlingsfrihed og strejkeret, ytrings- og pressefrihed, religionsfrihed, organisationsfrihed (herunder lige rettigheder for alle politiske partier), mindretalsbeskyttelse, lige rettigheder uanset køn, etnisk baggrund eller seksuel orientering, osv. osv.

Socialistisk demokrati er således langt mere end et kryds ca. hvert fjerde år. Først og fremmest må socialismen bygge på folkets overtagelse af magten gennem selvforvaltning i nærmiljøet - i form af arbejder-, bolig-, forbrugerråd m.fl. - som skal sikre, at de involverede har mulighed for at deltage direkte i beslutningsprocessen.

Dette basisdemokrati skal koordineres og suppleres på det overordnede samfundsmæssige plan for at muliggøre en bevidst planlægning af samfundets ressourcer til gavn for mennesker og miljø. Der vil da også være regionale, nationale og endda internationale organer bestående af folkets repræsentanter, som vælges direkte på en sådan måde, at også mindretal får mulighed for at komme til orde og være med til at træffe beslutninger. Vigtige elementer i forbindelse med valg af repræsentanter vil være åbenhed

i beslutningsprocesserne, mindretalsbeskyttelse, en form for tilbagekaldelsesret og rotationsprincipper samt en aflønning af de valgte på samme niveau som dem, de repræsenterer.

Det demokratiske grundlag for det socialistiske samfund er afgørende for, at socialismens mål kan nås. Revolutionen, afskaffelsen af kapitalmagten, er snarere begyndelsen end slutpunktet for den proces, der skal frigøre menneskeheden.

Modsætninger i det socialistiske samfund

I en længere årrække efter en socialistisk revolution vil der fortsat eksistere rester fra det tidligere kapitalistiske samfundssystem, f.eks. i form af privat erhverv, indtægtsforskelle og udnyttelse af markedsmekanismer. Derfor vil en egentlig klassekamp i en lang periode fortsat være en væsentlig drivkraft i udviklingen.

Udbytningen af andres arbejdskraft skal bringes endeligt til ophør, og der skal opmuntres til en kollektiv organisering af arbejdet. Der vil fortsat foregå en politisk kamp om produktionsresultatet, hvor meget der skal bruges til at sikre gamle og syge, til uddannelse, fornyelse og udvikling af produktionsapparatet, til kollektive goder mv. Der vil måske være

konflikter mellem lokale og centrale niveauer eller mellem forbrugsønsker og økologisk nødvendighed.

Der vil være brug for en fortsat kamp for kvindernes frigørelse, kamp mod diskrimination af etniske minoriteter og seksuelle minoriteter, kulturkamp mod reaktionære fordomme af mange slags osv. Det socialistiske samfund er ikke en statisk idyl, men en fortsat revolutionær proces.

I alle disse konflikter og kampe er frihed og demokrati det socialistiske samfunds centrale redskab til at bekæmpe stagnation, tilbageskridt og nye undertrykkelsesformer - og til at sikre en dynamisk og positiv samfundsudvikling.

Intet givent endemål

Der er intet givent endemål. En demokratisk socialisme vil til enhver tid udformes af befolkningen i samtiden. Ikke desto mindre er det vigtigt at opstille utopier, som bryder med den af kapitalismen dikterede mulighedshorisont vi til daglig begrænses af. Med afsæt i den kommunistiske vision om det klasseløse samfund drømmer vi om menneskehedens frigørelse. En frigørelse der inden for rammerne af et reelt demokrati befrier menneskets naturlige forudsætninger for omsorg og respekt for mennesker, dyr og hele den skønne klode.

8 På vej mod en socialistisk samfundsomvæltning

Den socialisme, vi arbejder for, skal altså først og fremmest erstatte den nuværende kapitalmagt med hele befolkningens demokratiske, aktive styring af samfundsudviklingen. Dette ambitiøse mål har naturligvis konsekvenser for de midler og den strategi, vi bruger. Da socialismen vil fjerne de økonomiske og politiske magthaveres magt og privilegier, kan den kun indføres i forbindelse med et revolutionært brud med kapitalismen og den herskende klasse under kapitalismen - borgerskabet.

Socialistiske revolutioner kan måske nok gennemføres i enkelte lande og forskudt over tid. Men en egentlig igangsættelse af den gigantiske forandringsproces, som socialismen er udtryk for, forudsætter, at revolutionen hurtigt breder sig til de centrale kapitalistiske nationer, ellers vil revolutionen blive slået tilbage ideologisk, økonomisk og i yderste konsekvens også militær krig fra den omgivende kapitalistiske verdens side.

Den socialistiske revolution kommer ikke af sig selv. Den vokser ud af hverdagens folkelige kampe mod det kapitalistiske samfunds overgreb mod miljø, levevilkår, demokrati og menneskerettigheder og for retten til at forvalte den merværdi de arbejdende selv har skabt. Derfor er målet for Enhedslistens politik at skabe en folkelig organisering og mobilisering for en rød og grøn politik. Enhedslistens repræsentation i Folketinget er et af midlerne til at skabe denne mobilisering.

Klassekamp

Arbejderklassen, det store flertal af befolkningen der er udsat for udbytning, spiller en afgørende rolle i

disse hverdagens kampe. Under kapitalismen står arbejderklassen i et objektivt modsætningsforhold til borgerskabet. Kampen om hvad der skal produceres, hvor der skal produceres, hvordan der skal produceres, hvem der skal producere og hvordan resultatet af produktionen skal fordeles, er en grundlæggende kilde til klassekonflikter i et kapitalistisk samfund.

Arbejderklassen har også en styrke i kraft af sin placering i forhold til produktionen. Arbejderklassen kan sætte samfundet i stå, men kan også direkte og umiddelbart overtage kontrollen med produktionsmidlerne og fortsætte produktionen som et led i et opgør med en enkelt kapitalist eller hele borgerskabet.

Gang på gang, når »nytænkende« (borgerlige) filosoffer har erklæret arbejderklassen for ikke-eksisterende og klassekampen for død, er netop den samme, fundamentale klassekamp mellem arbejdere og kapitalejere blusset op på ny få år efter.

Men klassekamp er ikke kun en kamp på arbejdspladsen mellem arbejdere og arbejdsgivere. Kampen for et bedre liv er også en kamp for et velfærdssamfund i videste forstand. Imod udstødning af de svageste. For fuld dækning af tabt arbejdsfortjeneste for alle, der ikke kan arbejde eller ikke kan få et arbejde. For gratis og gode hospitaler, skoler og institutioner osv. Og det er kampen for et økologisk samfund, der ikke truer folkesundheden på kort sigt og naturrigdommene, ja, hele menneskehedens eksistens, på langt sigt. Det er kamp for demokrati og folks indflydelse på samfundet. Mod undertrykkelse og diskrimination af enhver art. Og for en fredelig og retfærdig verden, der ikke konstant må leve i frygt for altødelæggende krige.

Solidaritet, aktionsenhed og alliancer

Fundamentet for den socialistiske kamp er solidaritet. Hver for sig kan vi intet stille op mod kapitalmagten. Splittelse mellem arbejdere og arbejdsløse, gamle og unge, kvinder og mænd, indvandrere og indfødte - er gift, ikke bare for socialismen, men også for kampen for en nok så lille forbedring nu og her. »Del og hersk« har været magthavernes parole siden slavesamfundenes tid.

»Lagkageteorier« om, at dele af arbejderklassen kan få mere, hvis andre får mindre, er farlige. Tværtimod: Jo dårligere forhold det f.eks. lykkes at give de arbejdsløse, jo dårligere forhold kan man slippe af sted med at byde dem, der er i arbejde. Styrkeforholdet mellem klasserne er det afgørende - og splittelse og manglende solidaritet svækker arbejderklassen afgørende. Derfor er det en helt central opgave for socialister at bekæmpe og overvinde disse splittelser. At opbygge en fælles, solidarisk kamp på tværs af A-, B- og C-hold og på tværs af racer, køn og grænser.

Også på en anden led er målet at overvinde splittelse. Når det drejer sig om bevægelse og aktivitet for et - nok så beskedent - fælles mål, står vi skulder ved skulder med alle, der vil være med. Frem for sektærisk at afskrive dem, der ikke har det samme socialistiske perspektiv som os, opfordrer vi tværtimod alle - også de reformistiske partiers top, hvis de på papiret har samme mål - til sammen med os at gå et nok så lille skridt i den rigtige retning.

Endelig arbejder vi konsekvent for at opbygge alliancer med de mellemlag og små selvstændige, som på mange måder også er magtesløse ofre for det kapitalistiske system. Dels ved at få dem med i de kampe, hvor de umiddelbart har samme interesser som arbejderklassen (miljø, fred, velfærd m.v.). Men også ved at vi udvikler en politik, der giver antikapitalistiske svar på netop disse gruppers problemer.

Det kan f.eks. være krav om, at universitetsforskerne skal have en høj grad af selvbestemmelse og ikke være i lommen på privatkapitalistiske sponser. Eller krav om, at en statslig kreditinstitution skal byde små selvstændige mere menneskelige vilkår end bankerne gør.

Historisk har det vist sig, at ungdommen ofte spiller en vigtig rolle i forbindelse med radikale samfundsforandringer. Ungdommen er naturligvis splittet mellem forskellige klasser og lag, men alligevel kan uddannelsesinstitutioner danne et godt udgangspunkt for aktiviteter i kampen mod nylibera-

lismen og diverse reaktionære regeringers konkrete politik. Det gælder både unge fra det almene gymnasium og universiteterne samt de unge, som er i færd med at tage en erhvervsuddannelse.

Socialismens eneste naturlige modstander er det borgerskab, der udgør en mikroskopisk del af befolkningen. En socialistisk strategi må derfor have som sit naturlige sigte at samle befolkningens overvældende flertal i en samlet front mod kapitalismen.

Reformkamp og bevægelser

De græsrodsorganisationer og bevægelser der er aktive, og de kampe, der foregår her og nu, er spirer til den samfundsforandring, vi ønsker. Derfor giver det sig selv, at vi ikke vrænger på næsen af »reformer«. Tværtimod er vi de første til at rejse reformkrav - om det så er et feriekrav i fagforeningen eller et krav i Folketinget om lovforbud mod sprøjtegifte.

Når Enhedslisten tager afstand fra »reformismen« i Socialdemokratiet og SF, handler det således ikke om, at vi tager afstand fra »små skridt fremad«. Men om, at vi ikke tror på klassesamarbejdet som vejen til faktisk at få gennemført nogle holdbare reformer. Hverken kapitalejerne eller de skiftende regeringer, der danser efter kapitalens pibe, vil ofre en krone af kapitalens profitter på en reform, hvis ikke de bliver presset til det. Derfor er gode argumenter og gode frukoster bag lukkede døre overordnet set ikke vejen frem - hverken ved overenskomstforhandlingen eller på Christiansborg. Reformen får man gennemført ud fra en styrkeposition. Og en styrkeposition opnår man kun ved folkelig mobilisering, organisering og aktion, strejker, demonstrationer, ideologisk og kulturel kamp, civil ulydighed osv.

Enhedslistens vigtigste arbejde ligger derfor i bevægelserne i fagbevægelsen, de uddannelsessøgendes organisationer, miljøorganisationer, internationale solidaritetsorganisationer, fredsbevægelser osv. Vi arbejder for at disse bliver aktive, kæmpende og demokratiske bevægelser. Ægte demokrati er den bedste garanti mod pamperi og passivitet. Omvendt er aktive medlemmer det bedste udgangspunkt for at skabe et levende demokrati.

Brud med det kapitalistiske system

Vores afstandtagen til »reformismen« drejer sig også om, at vi ikke lader vores kamp for reformer begrænses af det kapitalistiske samfunds snævre rammer.

Når vi f.eks. kæmper for det indlysende og i udgangspunktet beskedne reformkrav at afskaffe arbejdsløsheden, er vi således ikke bange for også at bruge de nødvendige midler til at gøre kravets gennemførelse realistisk: At lade staten lave produktionsvirksomheder, at antaste arbejdsgivernes ret til massefyringer, at gennemføre en radikal sænkning af arbejdstiden og mere af samme skuffe - selv om meget af dette bryder med det kapitalistiske systems grundlove.

Hvis kapitalejerne vil blokere for reformer med trusler om kapitalflugt, vil vi ikke pænt opgive og sige undskyld, men tværtimod rejse krav om yderligere indgreb mod kapitalen, der kan vanskeliggøre kapitalflugten: Lukning af Børsen og nationalisering af bankerne f.eks.!

Revolutionens nødvendighed

Enhedslisten har ikke illusioner om, at socialismen bliver virkeliggjort som summen af et antal reformer, gennemført over en længere årrække.

Centrale reformkrav, som f.eks. en definitiv afskaffelse af arbejdsløsheden, kan netop kun gennemføres ved at bryde med det kapitalistiske systems rammer. Og det er en dyrekøbt historisk erfaring, at den samfundsklasse, der sidder på kapitalmagten, ikke godvilligt tillader sådanne brud. Heller ikke selv om et befolkningsflertal står bag ønsket om en samfundsforandring. Den herskende klasse vil bruge alle midler, fra økonomisk sabotage til voldelig undertrykkelse, for at forhindre en sådan udvikling.

Derfor er det nødvendigt at gennemføre en revolution - i betydningen et gennemgribende systemskifte, hvor en mobiliseret og velorganiseret arbejderklasse og dens allierede fratager den herskende klasse de enorme magtmidler, den reelt bestyrer i dag.

Konkret drejer det sig selvfølgelig om overtagelse af de økonomiske nervecentre (arbejderovertagelse af de større virksomheder, demokratisk kontrolleret samfundseje af bank- og kreditvæsen), men også om at erstatte centrale dele af statsapparatet med nye folkemagtsorganer. Frem for alt opløsning af politiet og militæret, der gang på gang har vist sig som kapitalmagts sidste, alt for effektive, allierede. Et socialistisk samfund kan ikke bare »overtage« den nuværende stat, som fundamentalt set er indrettet til at organisere og forsvare netop et kapitalistisk samfund. Det gælder den danske stat, og endnu mere altomfattende den EU- stat, der er under opbygning.

Det er nødvendigt at forberede en sådan revolution. I takt med at der vindes folkelig opbakning til

revolutionære brud med kapitalismen, må der opbygges demokratiske folkemagtsorganer, som har den organiserede styrke til at vinde den konfrontation med kapitalmagten, som på et eller andet tidspunkt vil bryde ud. Lige så stærkt som Enhedslisten afviser terrorisme og elitære kup, lige så stærkt afviser vi at bøje nakken og vende den anden kind til i en situation, hvor borgerskabet griber til udemokratisk magt-anvendelse.

Enhedslistens hovedopgaver

Folkelig mobilisering og folkelige bevægelser er kernen både i kampen for socialismen og i den daglige forsvarskamp, men socialismen vokser ikke spontant ud af de forskellige bevægelses kampe. Revolutionære partier spiller også en vigtig og nødvendig rolle.

I den daglige kamp skal Enhedslisten virke som inspirator og organisator i de folkelige bevægelser. Enhedslisten skal gennemføre en omfattende analyse af de konkrete økonomiske og politiske styrkeforhold i samfundet for herudfra at lægge en strategi både for den dagsaktuelle kamp og for kampen for socialismen. Enhedslisten skal være med til at opbygge og udvikle kæmpende, demokratiske bevægelser og græsrodsorganisationer. Enhedslisten skal arbejde for at samle og styrke de bevægelser og kræfter, der gennem alliancer kan fremme den fælles kamp. Enhedslisten skal udvikle sig til et parti, som er i stand til aktivt at deltage i og påvirke klassekampen. Enhedslistens parlamentariske arbejde er et vigtigt redskab i arbejdet for at opnå disse mål.

Landskontoret

Studiestræde 24, 1.
DK - 1455 København K
Tel. +45 33 93 33 24
landskontoret@enhedslisten.dk
www.enhedslisten.dk

Folketingsgruppen

Folketinget
DK - 1240 København K
Tel. +45 33 37 50 50
christiansborg@enhedslisten.dk
www.enhedslisten.dk

SUF, Socialistisk Ungdomsfront

Studiestræde 24, 3.
DK - 1455 København K
Tel. +45 33 32 81 69
suf@ungdomsfront.dk
www.ungdomsfront.dk

Enhedslisten København

Studiestræde 24, 1.
DK - 1455 København K
kbh@enhedslisten.dk
www.kbh.enhedslisten.dk

Enhedslisten Århus

Mindegade 10
DK - 8000 Århus C
aarhus.enhedslisten@gmail.com
www.aarhus.enhedslisten.dk

Enhedslisten Odense

Absalonsgade 26
DK - 5000 Odense C
odense@enhedslisten.dk
www.odense.enhedslisten.dk

Enhedslisten Aalborg

Søndergade 12
DK - 9000 Aalborg
aalborg@enhedslisten.dk
www.aalborg.enhedslisten.dk

Læs mere på **www.enhedslisten.dk**

Enhedslisten

Tryk: Eks-Skolen. Layout: Mette Grønstrup. Oplag: 3.000 stk.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk